

*...Мов ластівка, стрімке солодких чар пізнання:
Он – бджілка молода... А он – чи й не остання?
А пахощі й нектар – довірливо: «Бери!..»*

*Чи не сприяє пошук доброти
Співати – птаству,
Проліскам цвісти?..*

Юрій Назаренко

Юрій НАЗАРЕНКО

**Ластівкою
між
вітрами**

Поезії

Суми
ВВП «Мрія»
2020

УДК 821.161.2(477.52)'06-1
Н19

*Видання здійснене за підтримки
Сумської обласної державної адміністрації
та Сумської обласної ради*

*Автор висловлює щирю подяку за сприяння у виданні книги
поетам Ані КОРШУНОВИЙ і Сніжані ВЕЧОРЦІ*

Назаренко Ю.Й.

Н19 Ластівкою між вітрами : поезії / Юрій Назаренко. – Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. – 264 с.

ISBN 978-966-473-287-8

Автор кожною своєю книгою ніби запрошує читача до роздумів над суттю життя. І якщо вся книга здається, на перший погляд, простішою, бо це не «Королівський вінок сонетів», не поспішаймо з висновками, і оту найпростішу поезію прочитаймо ще раз, бодай осягти її глибину і насолодитись нею. Віряться: знайде дорогу до людських сердець ластівка між вітрами!..

Для усіх поціновувачів поезії.

УДК 821.161.2(477.52)'06-1

ISBN 978-966-473-287-8

© Назаренко Ю.Й., 2020

© ВВП «Мрія», 2020

Вступне слово автора

*Книгу присвячую Олі,
моїй дружині – ластівці між вітрами*

В цій книзі представлені твори, написані мною переважно упродовж останніх років, а переклади виконані у різний час.

... Пишу ці рядки, споглядаючи у Світ Білий з вікна старої, віком понад сто років, хатини з білим околom, зведеної сільськими теслями у Битиці, старовинному поселенні сіверських слов'ян колишнього Сумського повіту (нині – Сумської області). На горизонті, якщо вдивлятися в городній обшир, визорується цілком карпатський краєвид: Нікольський (Микільський) узвіз, що височіє над селом рясним насадженням хвойних та листяних дерев (сосни, дуба, берези та осики).

З протилежного боку від нього – яри: Червоний та Лисячий. І якщо перший з них підтверджує свою назву восени, щедро вкриваючись багряними гронами невибагливого глоду та шипшини, то з другого, з-поміж ясного проблеску глини, за будь-якої пори року, незрідка визирають гострі та хитрі лисячі писки, – і тоді начувайся, одомашнений рід курей та качок!..

Сьогодні – тихо у Природі. Лиш іноді синю платівку неба зворухне, але не знівечить і не перекреслить, стрімка, залюблена у неозорий простір мигавка ластів'яча. Ось вона згойдулася між вітрами, утихомирила доквілля, майнула ще кудись, де панують інші незлобиві вітри, та вже владно утверджується спокій і тиша і лагідне співіснування.

Підтримай, непогамовна птахо, щодень і щомить відроджуючи, тишу і ласку кожної живої істоти у її стосунках і зносинах із зовнішнім світом. Допоможи угамувати руйнівну силу вітрів, бур і тайфунів. І міжлюдських непорозумінь. Підтримай, пошир у природі лагідне, життєлюбне коливання. Бо саме цей рух є життєствердною силою, наснагою до розвитку, до здійснення найпотаємніших мрій. Світ – мріє. Ластівка –

пролітає від нас і до нас. І теж мріє. А вітри, коливаючись у доволазємному просторі, є запорукою руху й розвитку самого Життя.

Народжується Слово. Красою і задля краси. Примножуючи і урізноманітнюючи щедроти духовного і матеріального ества Природи. Живи і шануйся, ластівко між вітрами! Не цурайся вітрів і неспокою, особливо такого, що є спонукою до родіння, до продовження й розвитку, до народження краси і гармонії...

Виходжу в дорогу, - і відкриваю вітрові тіло й душу. Ластівка весело щебече іззовні мого і поміж нашого вільного світу. І поєднує мене з ним. Мене – з тобою, читачу. Мене – з собою. І це, останнє, є врешті неминучим, життєтворящим. Прихилімось узгідно до нього! Як добре, що в цьому спільному нашому є й частинка мого!..

Росмисли дим

Сонечко скотилось до луки...

Сонечко скотилась до луки, –
Райдуга розквітла з-під руки.
Рясно сипонули по луці
Різнобарвні скалки-промінці.
Од семи заграв,
Семи вінків –
Од семи прозорих пелюстків.

Ось рожевий впав мені до ніг,
Жовтий сипонув за переліг.
Третій – покотився кумачем,
Врешті згас у мене за плечем.

Всіявся вишнево на рогіз,
Влігся малиново між беріз,
Між дубів та кленів де-не-де
Синява мереживо кладе.
І все далі й далі,
Вже й на схід,
Мерехтить блакиттю краєвид.

Зрину рано вранці, як вогонь,
Пелюстки затисну між долонь...
Знов злетіло сонце догори –
Міняться навсібіч
Кольори!

10.08.2018

Відлуння опізнілої води

Грімкотнуло...
Настовбурчилося вилясками...
Блискавицею скотилось на борвій...
Борюкались в позахмар'ї – тільки виплескали
Що зневоднений вітрисько плащовий.

Змарнувались...
Чи оговталися зайвиною,
Геть розтринькавши енергію метку...
Підкорилися – допоки що не зайденому
Вересневому терпкому холодку.

Над ланами не розгледіли над зораними
Зголоднілу на дощі озимину...
Жаль, що й небо, вкрите паростками зоряними,
Не прихилить і стеблину рятівну...

Розпогодилось...
Ні щедро, ані проблисково –
Од скупих, – таких жаданих! – крапелин...
Озовись, прийдешня весно, первопрولیсками,
Силу проросткам даруючи малим!..

03.02.2015

Яблуня

В моїм краю,
Яснім,
По вінця світлім,
Де радощі зринають гомінкі,
Мов дівчинка,
Гойдалась ти під вітром,
Задумливо схиляючи гілки.

Тебе мороз
Хотів скувати в панцир,
Метелиці діймали:
«Ще жива-а-а?..»
Та гілочок ледь-ледь примерзлі пальці
На материнські звабили права.

Щодень, щомить
Терпкий струмили запах,
Між чебрецю,
Між м'яти й бузини,
Що й снігові,
Забілені крапаи
Під сонцем,
Розквітаючи,
Цвіли...

Весною,
Під травневими дощами,
Неначе скрипки зоряний смичок,
В тобі озався
Тихий голос мами
Біло-рожевим
Сплеском
Гілочок.

Ти їх по-материнськи
Сповивала,
До листяної вабила краси,
Заздалегідь придбавши покривала
Від сонця й піднебесної яси.

Аби лиш встоять,
Витримать натомість,
Вточить з погіддя
Лячного тепла,
Аби суцвіть
Тендітна невагомість
В небачені щедроти
Перейшла...

В борні й стараннях
Материнства муки
Твоїй красі весняній
До ладу...
Ти простягни
Свої набряклі руки, –
І я до них
Синівськи
Припаду...

29.12.2018

Віншувальна

Над переблиском рос, над моєї коханої снами,
У тривозі і в радості, ставши із нами оплч,
Простягає до нас свої руки натружені мама,
Укриваючи тихо нам груди та плечі щонч,
І відходить навшпиньках. Добраніч про себе шепоче...
Легко дихають трави, і дише спокійно земля,
Бо й далеко за північ, у зорянім вихорі ночі,
Рідна мати чатує, зважнілих повік не стуля.
Може, радість ітима – скоріш запросити до хати,
Підкрадеться біда – боронити од неї дітей.
А роз'їдуться діти – аж доки не стане світати,
Буде ждять-виглядати скупих, неквапливих вістей...
Хуртовіють роки, обсипаючи інеєм скроні,
Та знесилюють серце тривоги, великі й малі...
Що вам зичити, мамо, чого побажати сьогодні?..
Хай не черствіє хліб на Твоєму святому столі!

1970 р.

Хто?..

Обіч асфальтової дороги,
В заростях шовковиць та крушин,
Скрекотали захватно сороки
Навперейми гуркоту машин.

Може, й не тепер і не одразу
Викрилось пташиному уму:
Не жахайся ляскітному КраЗу, –
Порадій насупроти йому!

Хай собі гуркоче незалежно:
Небезпека є, та лиш на мить...
Йшов я вздовж посадки обережно,
Та не зміг сорок перехитрить.

Не угледів навіть пташеняти
На узбіччі стоптаних доріг...
Хто ж посмів страхіття в них нагнати?..
Озирнувсь довкола:
Хто б це міг?..

27.12.2018

І спільні радощі забули...

Прикрию очі –
Світ дзвенить,
Мов луговий завзятий коник,
Перехиляється зеніт
В юрму
Джерелець незанихнутих...

А он кремезні дві верби,
Коріння витягнувши з мулу,
Сплелися
В пеклі ворожди, –
І спільні радощі
Забули!..

В даремній злості віковій
Зігнувши гілля й стовбури,
Якій із них
Та будь правій
В личині
Хижої тварини?..

Не чути гомону граків
Там,
Де паліччя – голизнаю...
Лиш дупла, – скільки вже років! –
Звітують
Злістю навісною.
І невтямки їм,
Що трава,
Що й ліс –
Примітні не ножами:
Свої узгоджують права
Мала
З великою
Держави...

07.03.2019

Мовчання солов'я

Рідколісся... Поляна...
Від пташого свисту та карку
Ні втекти, ні сховатись,
Проте ж –
Цілий світ наяву...
Обтрусила душа
Геометрію вулиць та парків,
Ніби листя дерев –
На стежину вузьку лісову...

І впаду на траву...
Ще й намет розіпну
На узбіччі,
Зачерпну
В джерелі
Рятівної водиці –
На чай...
І – немов надібрав
Солов'їної кладки
У вічі –
На крайці землі,
Де знайшов кропиву
Молочай...

Ти пробач мені, птахо,
Натрапив я геть випадково...
В мене теж –
Двоє хлопців –
А значить,
Щебече сім'я...
І здригнутись не встиг,
Залягла в мені тиша раптово
Поміж всіх голосних –
Змовчазнілого вмить
Солов'я...

Тільки в серце мене
Шпигонуло –
Святе, негрішиме:
Поміж батьківських прав –
Ми в єдиних умовах,
В одних...
Ось чому неподільне
Усе, що моє,
І пташине,
Та який же вразливий,
Єднаючий нас,
Провідник!..

Відлицявся бузок,
Відневістилась дичкою груша,
Тож,
Якщо й завинив, –
Ти пробач мені, світе,
Прости!..
Я ж пішов миролюбно,
Пташиної долі не зрушив,
І про це
Все довкруг
І мене –
Соловей
Сповістив!..

27.02.2019

Березневий ескіз

Без вітру... Без сонця... Тож звідки теплінь проника?..
Невже од зорі, що рясніла з-над вечора, квітла?..
На ганок, на бильця вихльостує вздовж козирка
Весела вода – крізь тендітне мереживо світла.

Синиць не збереш... Їм невдержка, й до них не ступи,
Чи це по зимі призвичаїлись мною крутити?..
Зівчора, – в долуці до жмені дрібної крупи, –
Сальця причепив – розлетілись, нема апетиту...

Змело й горобців... Попідтинню, в кущах, угорі...
Тут віхолам зась і вітрам непереливки лютим...
З калинових бростей
Рвонули в zenit снігурі –
Розвеснений світ
Привітали святковим салютом!..

21.02.2015

Тремкі весняні терези

Не знаю, звідки цей лютневий порух –
Торкнув тремкі весняні терези...
Як поміж слив, од примороззя хворих,
Війнуло майським подихом грози.

Як семиструнно тренькнули горіхи,
У вітровій спружинивши руці,
Що й на дровітні, зиркнувши з-під стріхи,
Заджеркотіли жвавi горобці.

Сумирний сад ламкі розправив брови, –
Дарма вишняк затисло, що й не зруш! –
Ось-ось до яблунь зрине оркестрово
Невтримне суголося диких груш.

Між стільників зашамкотіли бджоли:
«Хай надголодь – вшановуймо сім'ю!..»
«Зима сховала в урвищі гринджоли!..» –
Петрів батіг одкрився пирію.

Все кріпше зорі мружать оченята,
На зиму споглядаючи смутну...
Весна звеліла хвіртку одчиняти,
На холоди

наладивши

мітлу...

05.02.2015

У гроловицю

Грім-буркотун погримав на дворняжку,
А синій дзвоник лячно: хить та хить!..
І тільки ти насмілилась, мурашко,
До теплого листочка зелень-кашки
Голівоньку лобасту прихилить...
Чи не сприяє пошук доброти
Співати птаству,
Проліскам цвісти?..

31.01.2019

Навперейми дощу

На засохлій гілці абрикосу
Примостивсь бадьорий горобець...
Мов абищо, мжичку довгокосу
Переждать – а хай би її грець!..

Тільки ж їй не позичать терпіння –
Зіллям шарудить, мов кошеня...
В глині випростовує коріння
Лагідно, хоч, може, й навманя...

Шелескоче, граючись, у листі,
Геть не привертаючи зусиль...
А ефір гримучі котить вісті
Про цунамі й зливи звідусіль...

Тільки мжичка – йде, неначе мріє, –
Може, їй ввижається сльота, –
І міцні травневі суховії
В Африку позавіч одверта...

10.06.2017

Квітнева роса

Перекинувся місяця ріг, –
І горох його враз підстеріг...
Поміж зілля,
Одне та в одно,
Шурхотнуло ячмінне зерно...
На поля
Та в степи,
От краса!.. –
Мірка проса
Та жменька вівса,
Мак,
Пшениця –
У повній красі
На землі
Торжествує
Засів.
Як по ринвочці мідній
Труби
Загуділи
Квасоля й боби.
Як по струнах
Цимбал та гітар, –
В грядку –
Ріпа
Й буряк –
На гектар!
Барабаном,
Звівши пролежні, –
Кукурудза та ще й соняшник,
Ще й часник!..
Ось які витворя чудеса,
Випадаючи квітнем,
Роса!..

30.01.2019

Обіруч

Лиш тільки-но з'ясніла зоряниця, –
Світ-небокрай захмарило невлад...
Мені ж засипав душу аж по вінця
Серпнево-вересневий зорепад.

Радить би од наповнення простого –
Хіба збереш на зорях бариші?..
Я вийду з хати й навернусь на того,
У кого – ні зориноньки в душі.

І мовлю я: «В своїй би мав провині
Вкрай непривабне свідчення твоє...
Та не чекаю, доки хмаровиння
Перед тобою овид заснує».

Я поріднив – прихильно, по-братерськи –
На власній долі – зріднену судьбу,
Бодай не зрушить в просторі святенськи
Суцвіття зорь
І райдуги сівбу...

30.04.2017

Прóвесна

Простір вщерть насичений озоном.
Чи проб'ється сонце?.. Хоч на мить?..
Ранок ворухнувся напівсонно,
Буркотнув... проплямкав... знову спить...

Туманець наліг землі на плечі,
Тисне, чавить, ніби й не своя...
Бо й турботи – лагідні, лелечі
Й натяку не зронять «Це ж сім'я!..»

Не спокусять вильоти мисливчі
Підловить поживу – от, бридня!..
Літеплу звестись би!.. Ох, не личить, –
Дозрівай спокійно, жаботня!..

Забрели в садибу ранні вісті
Й ніби заблукали в гілочках...
Кущове, з-між деревного, листя
Міцно спить в тужавих кулачках...

01.04.2017

Тендітний вихлюп джерела

I

Вівсяниці розхристане колосся.
З-попід коріння –
Проблиск голубий.
Лісний народ –
Олені, кози, лосі –
Тут святкував щоденний водопій.

Копитця обережно миготіли,
І хвиля в'язь вигадливу плела...
Сама природа бралася до діла,
Щоб довершити все, що почала...

Спливав і час
Невпинною водою
До миті,
Як, не чуючи біди,
Людина
Безупинною ходою
Звірину
Розполохала сліди.

Людину полонило здивування,
Та не природи поклик пролунав –
Роботи молодече поривання
Було початком
Намірів і справ.

Дістав сокиру.
Вигострив і свердла.
Розпочалася пилки метушня...
На горлечку джерельнім,

Як затерпла
Брусованого зрубу п'ятірня!..
В піщинках,
Відшліфованих до блиску
Зусиллями нестримної води,
Увечері,
Де видно кожну риску,
Роздрібнювався місяць молодий...

Та ще сердечко билося зухвале
У корінняччя плетиві густім...
І лиш вода
Все дужче сумувала
В становищі
Змарновано-пустім...

II

Стривожив темний бік яруги
Замерзлим, синім кулачком...
Пробився,
Наче з-під наруги,
Ґрунти розсунувши бочком.

Спізнав сміливості уперше
В пітьмі оземлених країв...
Й під сонцем,
Скутість геть зітерши,
Немов юнак,
Порожевів.

І, підхопивши голку хвої,
Всміхнувсь
До неба,
Звіддаля...

А далі –
Вихопивсь рікою,
Здійнявши
Брилу корабля.

Із крапельни,
Що безпутно
Ген-ген яругою пливла,
Заповнив річище могутньо
Тендітний
Вихлюп
Джерела...

19.01.2019

Ростимий світ

Напівпусті,
Й були неповні,
Цебра, –
Куди йдемо?..
Між пальцями шамкочуть плюсклі зерна –
Що зберемо?..

Розкотимось позавіч в криках-зиках –
Плітки вершить?..
Та чи не ліпше морок у засіках
Розворушить?..

...Ряхтить, до сонця зеренце зростає,
Мов самоцвіт.
В тім кожного й повсяк переконає:
Ростимий світ!..

04.05.2017

Рясні зажеврїють плоди...

Ось тут – бджола, он там – горобчик,
Цвіт барбарисів у саду, –
Живуть, лиш тільки б не зурочить,
Любенько, щільно, у ладу...

Їм не надбає май чи літо
Ні рукавичок, ні панчіх, –
Бодай завчасно не зотліти
Поміж кусливих колючиц!

Ану, горобчику, зберися:
Єднання ваше – справжній цирк...
А він – плиг-скік у барбарисі,
Перечіпляє: «Нічирк!..»

І в нім така зухвала жилка,
Яка не слабне ні на мить...
Тож не боїться поряд бджілка –
У жовтім цвітові бринить...

Вона згуртує добрі вісті, –
Ти лиш, горобчику, зажди! –
Між колючок, в погаслім листі
Рясні зажеврїють плоди
І в кожній пасіці –
Меди...

22.05.2017

Січень-май

Пожалкував терплячих карасів.
Січневі, рідні, витоптав морози...
Поміркував... Зненацька пересів
З рипких саней – на гомінкого воза.

А це вже лютий вихопив із рук
Все ще цупкі, та вже веселі віжки...
І довелось на північ між яруг
Тягти вручну важкі зимові лишки.

А сонечко з'ясніло веселіш,
І з білохмар'я висиніло небо.
І лиш відлуння шпетило: «Полиш –
Цей вітрогон повівся нелютнево!...»

І тільки травень, в гадці за село,
Колись озветься здалеку, нещасно,
Поміркувавши сумно про тепло –
Те, що позавіч вислизне завчасно...

13.05.2017

Знову зима

Що це – знову зима?
Так, зима,
Як до казки ступнуть обома,
Ситчик неба завис,
Звечорілий окутавши ліс.
Тільки, дещо сумна,
Бездоріжжям прошкує луна:
«Ти куди-и?..» –
«В нікуді-и!..» –
Лиш погаслої зірки сліди.

Лиш здригнеться zenit.
Лід в заломі ріки задзвенить.
Й, ніби хитрий цвіркун,
Заскрекоче
Сучок-скрекотун...

Ох, зима!..
От, зима...
Справжній сміх:
Де ж гармидер метелиць твоїх?
Наче впала холодна роса
Поверх синяви, –
От чудеса!

А вночі,
Невловимий, мов приз,
До гілок морозяка приріс,
До підніжжя ялин та беріз.
Дід Мороз,
А таки ж дивина...
Жди – коли ж ворухнеться весна,
Зачекай, доки квітень-апрель
До краплини віддасть акварель!..

13.11.2018

Гніздо лелече

1.

Гайстрове... Айстрине... Майстрове – виросте! –
Вічне, як світ...
Не сполошити, не звести й не викрасти
З вихлюпу віт...

Мощене, зрощене, вітрополощене
В заступі веж, –
Розповилося у парках, над площами –
Що й не згребеш!..

Крону, гілля – життєрадісно, зелено,
Поміж хмарин
Оповилось хуторами і селами,
Юним, старим...

Світом залюблене, птаством, тваринами –
Хто ж сотворив?..
Як підвелось, ув'язалося, зринуло
В ультрамарин!..

Знайдене, стрічене, жаль, що не вивчене
Проміж людьми...
Як і дротоми, довічно увінчане
Вітром, крильми.

Міцно зріднилося з кленами, грушами, –
Зоряна мить...
Так височіє між нами незрушено
Жменя століть!..

01.04.2018

2.

Моторні, беручкі, – весна довозила квітла
Й навряд чи обминеш, як доленька звела, –
Їм любо, вочевидь, споруджувати житла,
Не десь, поміж кущів, а посеред села...

Доладно, бо удвох... При згоді, при пораді,
Кмітливо, день при дні, терпляче й залюбки...
Й помислить не змогли їм стати на заваді
Ні яструб з коршаком, ні кібці чи граки...
І жителі села превтішно відмічали,
Як тишили ходу, як обдивляли вись:
Тут мешканці нові, а не заробітчани,
Настирно та ладком до праці узялись...

Немало є того, що викличе відразу,
Засмутить, розгнівить, безглуздя наляка...
Та жменя галузók не стислась ані разу
У лютого, твердого кулака...

03.04.2018

3.

Одинока й сумна, притулилась хатина
До тополі – білявим сугулим плечем...
Жаль, що в тому житлі не озветься дитина
Ані сміхом, ні схлипом, ні навіть плачем.

Та й довкола хатини нікого немає –
Ні в кущах, ні в городі, ні десь угорі...
Мов ошуканий долею, пес підвиває
В остогидлій, безмовній своїй конурі.

Приверзлося: у небі незрушена хмара
Прип'ялась до зорі, – та й зависла навек...
В тій хатині – бездітна, знудьгована пара:
При зів'ялій дружині – смутний чоловік.

Піввершка до біди, як до втіхи далеко.
Тут і сонце не сяє, дарма, що вгорі...
Що ж тебе у ці нетрі прибило, лелеко,
На окрайці зими, о весняній порі?

Може, з теплих країв ти привабив собою
Нерозтринькану радість, найліпшу в житті?..
Тільки врешті поладив з тополею тою,
Що принишкла до хати в тісній самоті...

Чом будівлі сільські не примітив у плині,
Не припавши до втіхи сумирних мирян?..
Тільки ж ти до всамітненої тополини
Примірявся
Й до себе її приміряв.

Не здіймав безпораддя, не падав у відчай,
Не чекав – дармівщину пригледіть в раю...
Як збирав на довкіллі гілки та паліччя
І возносив будівлю сусідню,
Свою.

Може, чимось привабили людоньки кволі,
Може, ти, як спокуту чиеїсь вини,
Свою долю притиснув до їхньої долі,
Ніби те розпізнав,
Що не знали вони.

Може, десь віднайшов порятунок від лиха
І приніс, віддалік гримкотливих машин,
Як до пари тобі прилетіла буслиха,
Щойно ти, буселечку, свій труд завершив?

Вже й сусіддя твоє – не лише тільки свідки:
Там, де клекіт вгорі – низом котиться сміх...
Це навстріч безгомінню озвалися дітки:
І сусідський синочок, і трійця твоїх.

Дивувались украй спантеличені люди, –
Як відомо, у кожного думка своя, –
Що, мовляв, із лелечої тої оруди
Врешті-решт утворилась єдина сім'я.

07.04.2018

Народження світу

Мільйони.. Мільярди років
Уклались у безрух болоту...
Рухнувся пісок, закипів,
Руйнуючи штиль та мерзлоту...

Вологою грало злиття,
Вгортало матерії крем'ях...
Звелось зусейбіч життя
В дзвінкий добровільний перебіг...

Й ніщо не зітерло той рух,
Що взявся творити ізрання...
І світ розгортався навкруг
Під спів голосний існування.

І мисль, що звелась нічия,
Собою означивши простір,
Зізналась:
«Тепер я – твоя...»
Красивій,
Новій
Високості...

Жовтень, 2018

І не лише окрайці

Геть поховались коники й хрущі,
І піднебесся тоне в бездоріжжі...

Димлять
Намоклі куртки та плащі,
Люд гомонить
Про сани та про лижі...

Воно то й легше –
Жить та й не тужить,
Не вгледівши у хлібі
Гідну вартість...
Але,
Щоб вміти хлібом дорожить,
Землею спершу треба
Знудьгуватись.

Цей шлях важкий
І зовсім не простий:
Ізнов
Самому,
Розпочавшись вранці,
Прозріть,
Побачить в хлібі:
Це – святий,
Це не лише
Шматки, а чи окрайці.

Хоча й не певні топчемо шляхи,
Що нас приводять
В хлібні магазини,
Вже рідко ми:
– Назріли маслоки!..
І впевнено:
– Час висівать
Озимі!..

11.03.2019

Підберезневий настрій

Я з напівшерхоту візбирав слово,
Пізньолютневого марення з-під,
З-поміж снігів, де з'яснів пролісково
Затишний, лагідний, росяний світ.

Жевріють схилки яруг, бо некриті.
Флюгер до березня писок трима,
З висей хлюпнуло такої блакиті,
Що й захлинулась за тиждень зима.

Що й не розділиш, де діл, а де небо,
Сонце, вслід зайцю, все вище стриба...
Світлорозв'єснено, підберезнево
Перехилилась до світла
Доба...

12.02.2015

Горлице-орлице!..

Горлице-орлице,
Чом засмутилась, голубонько?..
Я не стрічав
Щиросердих таких голубів...
У проминулій весні
Діточок твоїх
Любенько
Білий цей світ
Не діждався,
Немов розгубив...

Ти не сумуй
На тонесенькій гілочці яблуні.
Може, й дощитиме,
Чи докучатиме лід...
Поворуши
І розправ
Свої крильця ослаблені,
Певно, що й друг твій
Ізрання
Сподівав обліт...

Тільки ніхто
Голуб'ятами дзвінкоголосими
Вже і не кличе тебе,
І до зустрічі
Не приверта...

Друг твій загинув,
Утратив з тобою відносини...
Люто,
Безжально
Тебе сповила самота.

Зморщений лист
Проводжаєш
Очима відкритими.
Я ненавмисне
Твій змучений погляд ловлю...
Допомогти б тобі –
Може, що хлібними крихтами?..
Дай хоч у дешиці,
Рідна,
Тебе підкормлю!..

23.02.2019

Братання з воронцем

Відсьогодні у світ прозорілим лицем
Навертаюсь, мов тішусь озоном...
Я вже й сам червонію рясним воронцем,
Різновидом вогнених півоній.

А спочатку, немов зацідивши ляща,
Зрозумівши вершіння не зразу,
Я терпцю надібрав у тремкого куша
І принадив до зустрічі вазу...

Він похмуро у вазі нудивсь на столі,
Відвертався од мене й од світла...
Й не зрухнулася радість в змарнілім стеблі:
Мерехтіла краса, та не квітла...

Я барвисту фіранку припнув до вікна,
Скресли стіни в гірляндах іскринок...
Осміхнулася надвечір оселя сумна,
І омріяний затишок виник.

Я немов між кутків повітрушував сміх,
Не з примхливих бажань, а чи сили...
Звідусюдно до віч прихилився моїх
Воронець, водноміть звеселілий.

І звелось, розлилось по кімнаті тепло
В кожній квітці, стеблі й корінцеві...
Що ж це душі неблизькі докупи звело,
Обопільно – в мені й воронцеві?

14.05.2017

Квасніця*

Гущавий світ... Безмірний в глибині...
Розбіг зірок – зеленострумом віття...
Шаленство нот в однісінькій струні
І неосяжне барв різноманіття.

І не зійти ущипливих тенет,
Отих, де кожна скабка – неповторна...
Тремтить в тендітній гілочці кларнет
І з квітки вигортається валторна.

Тут «дзень!..» та «дзінь!..», сюрчання та «цвірінь!..»
Спішать назустріч сонцеві й розмаю...
Тут сотні гороб'ячих поколінь
Між парами синичок визрівають.

І обсідають вкруг святковий стіл,
Розкльовують біду та лихо стрімко,
Являючи всяк сущому довкіл
Щоденний хліб, опертя і підтримку.

31.03.2017

*Квасниця – барбарис. Народна назва

Я подумки подякував джмелеві

Зустрів джмеля...
(Яса багатоквітна
Вершила
Тиху радість поміж трав...)
Ступнув до нього
Якось невкїбітно
І, певно, що незмала
Налякав...

Він дозрівав у праці
Проти ночі.
Я перед ним
Душею не кривив...
Ми подивились пильно
Очі в очі,
Я, наче,
Недовіру
Й не вловив.

Проте відчув:
Не забариться досвіт,
Нектаром
Кожне вигулькне
Стебло...
Одна біда:
Нещільний маю досвід –
Співставити
Примару і добро.

Розгадку не здійснити
Просто неба,
Хоч як життя
До того

Й не привча!..
Ось тут цілком спрацьовує
Потреба –
Привабити до справи
Товмача...

Довкілля видивляю,
Та не майстер
Дипломатичні місії
Вершить...
Надбався мені на лузі
Гайстер –
Здригнувсь,
Але не спробував
Злетіть.

Він пильнував,
Та був не насторожі,
Отож до мене
Й зойком
Не озвавсь.
Я докумекав:
Промисли ворожі
Зустріти у мені
Не сподівавсь.

І потьмяніли
Острахи даремні
Серед життєвих
Намірів-прояв...
Я подумки
Подякував
Джмелеві –
Олюдненню моєму
Посприяв...

17.04.2019

У плині життя

Прозріває світанок... Вже й небо звелось голубіти...
Шурхотить вітерець, запозичивши хист їжака...
Білосніжні хмарки навздогін бешкетують, мов діти,
А як ні – до схід сонця женуть між кущі
Дрижака...

Задивляйтесь у засвіт – не завжди охочий, та мушу, –
Де назріє прибуток, де сходять в хлібах бариші...
О тремтлива пора перевтілення тіла у душу!..
О навстрічна пожертва одкритої врозсип душі!.

Ні, не скрізь учорашнє озветься в моменті повтору,
Та й не все, що цвірчить, розів'ється у плині життя...
Лиш стрімка новизна дерзновіє і в обшир, і вгору,
А краса, що зів'яла,
Покірно бреде на сміття...

Те, що ризик – не скрізь причарунок до щедрої долі,
Та й Природа не завжди
Ворота у світ одчиня, –
Все ж посмій обігрітись мигтінням привабної ролі:
В галасливім дворі
Чепуриться гідке каченя...

30.03.2018

* * *

Я народивсь в останній день зими,
Що ледь повзла розбитими саньми,
А день, мов кінь, стриножений морозом,
За возом брів...
Міцним чумацьким возом
Котилось Сонце в вибілену вись,
У провесінь...
В той день я народивсь...

Займалася відродження пора
У шурхоті, у плескоті, у вроді, –
Жива, одвічна пристрасть у Природі,
Що материнську ласку обира.

Щоб день прийшов –
Щасливий день новий,
Щоб юною любов'ю заіскрилися очі...

.....

*1959 рік, м. Білопілля
Початок року
(Відновлено в 2018 р.)*

Сонце протоки річні розвидня

Гей, підіймись!..
Годі ліньки ведмежі
Перегортати із ночі до дня!..
Зводить весна синь-смарагдові вежі,
Сонце протоки річні розвидня.

Міняться, креснуть галяви і плеса,
Ряст із яруги на діл вирина...
Скоро озимова сила воскресна
Звільнить з непам'яті душу зерна.

Знову прискорені – груша і слива.
Скреснуть цвітінням...
Нема вороття!..
Лиш присоромлена щирість рослинна
Листям пов'є таємницю життя.

Довго ще соком тужавіти, зріти...
Літо зійде на стежину криву, –
Яблук

зрожевлені

метеорити

Викосять вщент вересневу траву!..

13.02.2015

При сніговім буслові

Зметнулась над селом непосидюща хуга,
Причепурила вмить і дворища й хати...
День з ніччю загуляв... Доба минула, друга...
Ні стежок, ні доріг... Ні в'їхати, ні пройти...

Щось врешті сніговій увалось веремії,
Чи, може, ждуть її в незвіданих світах...
Ген буслове гніздо на ясені чорніє,
А зверху, понад ним, зоріє білий птах...

Вздовж вулиці – сніги. Не вигорнуть коневі,
Авто не прогребе, застрягне й тарантас...
Нарощують теплінь придосвітки травневі –
За тридев'ять земель, десь посторонь од нас.

О пташе! Ці слова, подячні й недаремні,
Душею прогорни, без сумніву приймай:
Немарно ти ломивсь хурдизі напереді,
Долаючи її нестямними крильми!..

Не скоро ще прозріть ромену чи любистку...
З розмов, із телеграм, чи взутим у листи –
В мій скрижанілий край
Весінню теплу звістку
До зморених, тремких ще маєш донести!

16.02.2015

Природі

Побачила: он лис чатує близько...
І вже тобі з-під серця щось пече...
Злякалась: «Легковажний цей зайчисько –
Од хижого пазурря не втече!..»

Тож як одвести зір лихого ката,
Що поміж терня ласо – блим та блим?..
«Застерегти б, та тільки б не злякати!..» –
І ти ковзнула тінню за малим...

Виплигує, щасливий до невтримну,
Меткий, немов з очей одпала мла...
Ти пожаліла зайця, мов дитину –
Йому своєї тями додала...

27.02.2015

У барбарисовім кущі

У барбарисі – сполох: «Ців!..» та «Ців!..»
Щось і синиця теньканням долуче...
Насіялось між гілля горобців,
Дарма що непролазне та колюче!..

Все ж од куща на лікоть відійди...
Достатньо проти сонця подивиться, –
В нім... яблуневі жевріють плоди:
Розвісила вчорашня сніговиця?..

Та ледве сутінь зважиться на крок, –
Од всіх дивацтв одвівши недовір'я,
Мигтить в сімействі вивчених зірок
Новітньої галактики сузір'я...

20.02.2015

Березнева завірюха

Між ярів,
По вибалках
Прокотилась валом...
Між берізок лагідних
Виля-воювала.
Стовбурці займала,
Гілочки ламала,
Зрештою, розкаявшись,
Попід ноги впала...
Стиснув жаль вербиченьку:
«Справжня дивина!..»
Брунька, змивши личенько:
«Розталь?..»
Ні, весна!

Весна 2018

Невідлітний лелека

*«...відлетіли останні, крім одного, лелеки. Постояли в лузі, потопталися, зірвалися у вирій. Неборак подивився услід, роздумуючи, та не зрушив...»
(5 серпня 2014 р. Запис у щоденнику)*

Серпень порався... Пристав... Сидить на лавиці...
Пізнi роси змерехтіли по стерні...
Тільки гайстер, над обійстям кружеляючи,
Все ще змовницьки підморгує мені...

Накотилися поля та й відкотилися.
Миготять мої й лелекові сліди.
Зринув південь... Онде й літова потилиця,
Не питаєш – ні одвідки, ні куди...

Не вишукуй недоречні випадковості
Й те, що визріло в неробстві та гульбі...
У Природи вчас і збудеться, і сповниться
Все, що марилося їй виплекать в собі.

Поспішай, прискорюй, бусле, за лелеками,
Доки хвища не зависла над крильми!..
Обізвався чорногуз несмілим клекотом:
«Відчахни – докори в серце не встроми!..»

Розпустила завірюха білі китиці,
Вкрила вікна, ще й віконечка малі...
Не зірватись, не злетіти ані скинутись
Навіть пам'яттю – з-над чорної землі...

30.01.2015

Напередодні змін

Нема пшонця – згодяться й висівки
В передвесняну скрушну мить...
Пішли горобчики навприсядки,
Аж годівниця стугонить!..

Допоки мляве сонце визирне,
Домчить погіддя навпрямки, –
Між снігурами та синицями
Перекипають ярмаркі.

Геть відкидаючи обставини
Шугать повз дурні навмання,
Розворушилося майданами
Одноосібне вороння.

Тут як не спротив, так напруження, –
На думку зваживши яку...
Транслюють дятли заворушення
В цілком сумирному ярку...

02.03.2015

Волошковою водою напою

Віднеси зорю... Відведи!..

Висолодощі*... Весело дощі...
Веслами в кущі – не сюди...
Зимами тріщи... Веснами плещи
Віднеси зорю... Відведи!..

І вродилася... І здіймалася...
Стала втіхою
Не мені...
Перейшла дощі... Пізні радощі...
З-поза віхоли –
По стерні.

Не відкрилася ані гайстрові,
Ані повені – в плин Сули...
Загубилася поміж айстрами,
Вже як проліски одцвіли...

Ти зайди-прийди... Вже й відчинено,
Порадіємо в курені...
Ох, як блиснуло,
Мов зірчинами!..
Всьому світові –
Та й мені!..

03.04.2019

*Висолодощі – солодощі, проявлені в повній мірі

Ластівкою між вітрами

Паморозь – ген за хмари... Все ж упрямин остуди...
Сунеться парус неба... Може, що й навмання...
Чом же глуха тривога тисне й торсає груди,
Чом же душа – при тілі! – скигле, мов цуценя?

Викотяться образи – що й не прихилиш брами,
Зійдуться на промірі – не підбереш слова...
Тільки душа раптово – ластівкою між вітрами,
Вихопиться, та не вщухне: «Людоньки, я – жива!..»

Досвід – лиш посміхнеться... Мислить собі тверезо:
«Де не ступну – не страчу й пилу з-під підшов!..»
Як же вам просльозитись, липонько та березо?...
Спрага й попід корою – березень відійшов...

Ґрунту – не до роботи, як не привабиш зерня.
Дощик не схаменеться, як не впаде роса...
Травень скотив за обрій... Зорі чекають серпня.
Жевріють, не згойднуться в небові чудеса...

З'явиться неодмінно, – лиш не впадай у відчай! –
Ґроно яскравих істин, визначень – вибирай!..
Обіч дороги збився? – іскрою попідсвічуй:
Справу зведе до слави – настрій і дум розмай...

Паморозь – ген за хмари... В цьому немає драми,
Певно, все ті ж герої, тільки не ті слова...
Знову душа злітає ластівкою між вітрами,
Радошам навперейми: «Людоньки, я – жива!..»

23.04.2017

Волошковою водою напою

(Розмова двох закоханих)

– Люба,
Ніжність –
То для нас,
Немов світання
З-поза проблиску
Великого Ковша...
Може, зовнішність –
Приваба для кохання,
Чи надійний в нього прихисток –
Душа?..

«Знаю, милий,
Нас чарує зірка рання,
Що й за північ
Стерегти не полиша...
Справді: зовнішність –
Призвідниця кохання,
Все ж у ніжності заступниця –
Душа...»

– Як злітав я
Понад тихою лукою,
Серце викупав
У росах, поміж трав...
Мов зорею,
Солов'їною, дзвінкою
Душу
Піснею
Леліяв-обгортав...

Я пізнав тебе –
До rischi, до кровини,
Ми обоє –

Із найближчої рідні...
Уклонюсь
Пісням і трелям
Солов'їним,
Що насмілились
Одкритися
Мені.

«Я гадала,
Як та зустріч озоветься,
Де в коханні –
Найвірніша із доріг?..
Відгукнулася
На ніжний поклик серця, –
Щире сонечко
Сяйнуло на поріг»

– Йду,
Красу не обминаючи
Зелену... І сьогодні,
Ледь помітний між стерні,
Цвіт волошки,
В білих виплесках ромену,
Дзюркотливо
Озивається
В мені...

«Я на сумнів
Не піддамся анітрошки,
Недовіру одверну
Як несвою, –
Кожен паросток
І всі твої волошки
Волошковою водою
Напою...»

23.01.2019

Світ у твоїй долоньці

Звідкіль,
З яких це ти просторів
До мене плинеш в нежурбі,
Обряд грайливих перетворень
Пронесиш вільно у собі.

В нім – ні початку, ані краю...
Мить, – і війнуло вітерцем.
Немов стежину вибирає
Долонька
Вправним гребінцем.

Волосся плине бережено, –
Чи це ввижається мені? –
Лиш пальці змигують рожево
В русяво-темній глибині.

І все довкілля неокрає
Немов купається в росі,
На тебе дивиться
Й змовкає,
Знайшовши
Рівню у красі.

Листопад 2018

Середина літа

Гайнем на Ворсклу?..
Грона білих лілій
У світло-карім золоті лози...
Візьми весло,
Із човна воду вилий,
Услід лукавій сойці
Пригрози.

Всі кріплення помацай воркітливі...
І, хай не сплине радість од лица,
Все ж розпочни
Змагання
У запливі
З пірогою
Жучиська-плавунця!

Плачем,
Урозбрід
Визріли зозулі
На перехресті
Жвавих розмаїть...
В густих медах, –
В липневому юлі, –
Мов літній час,
Литовський бір стоїть.

Там кожна мить
Щедротна і безцінна,
Її ні грім не зрушить,
Ані креш...
Там жоден пагін, –
Мак чи конюшина, –
Із літньої краси
Не відбереш...

17.02.2019

Журавлине

Як нависне безвихідь –
Безсилі й благання,
Як охопить печаль
Із когорти проблем, –
Ти назавжди відкинь
Всі жалі й нарікання,
Що любов –
Перелітним
Звелась журавлем.

Хай летить,
Бо ніхто
Не дозве, не докличе,
Вільним порухом серця
Відкинь всі жалі!..
І тоді,
Крізь нудне існування синиче
Світлий настрій
Повернуть тобі журавлі.

Не дарунки й скарби,
Передчасні чи ранні,
Не з нудьги,
Не з якогось-таки
Ремесла...
На пісне співчуття
Шепітної герані
Неприкаяним вітром
Війне
З-під крила...

19.02.2019

Для тебе

Та хіба не з тобою
Підводились трави,
Катеринівський ліс
На джерела ряснів?..
І хіба не в тобі
Розгортались заплави,
Беручи свій початок
З небачених снів?..

Може, тільки тому,
Що зійшли ми з розпуття
В невторовані луки
Й пішли навпрошки,
Як між яблунь та груш
Звівся Галицький хутір
І відкрив
Сіверянські,
Билинні стежки...

І коли візерунок
Тендітної ружі,
Мов брова Чорномора, –
Майнув
І зачах, –
«Тобі страшно?» – спитав я,
Ти зойкнула:

«Дуже!..» –
Світла хмарка
Пробігла
В грайливих очах...

І тоді
Всі громи
Не вмістили простору,
Розгубив Берендей
Грізне таїнство слів –
Між альтів-тенорів
Солов'їного хору
І в невтриманих
Випурхах
Перепелів!..

16.02.2019

Довіра

Живемо –
Немов між берегами,
Радістю,
Що небо –
Голубе...
Ми зірки даруємо коханим,
Саме так
Висловлюєм себе.

Хтось дарує
Персні та браслети,
Мрію виряджає
В оксамит...
А зі мною та,
Хто дивні злети
Залучає
В сірий краєвид.

Потемніють в часі
Мушлі й срібло,
Всі шовки устигнуть
Перетліть,
Лиш зоря,
Виблискуючи рівно,
Не зачахне
В мареві століть.

Як пригасне
Вірити потреба,
Як затягнуть хмари
Небовись, –
Все одно
Поглянь, кохана, в небо,
Мов у власну душу,
Подивись...

20.01.2019

Неприкрите вікно

Лірична поема

I

Холоднеча...
Зима...
Що ніде не сховатись, не дітись...
Прозирає життя
Крізь віконце –
Морозне, сумне...
Я до нього прилину,
В уяві торкну його ситець,
Що ніколи не грів
І навряд чи зігріє мене...

Може, я заблукав,
Чи одбився од рідної хати
Та й забрів під знайоме,
Чуже,
Тільки схоже,
Вікно?..
Ось і двері й поріг,
Що собою наблизила мати,
В самоті сотворивши
Життєве своє полотно.

Між потьмарених рис –
Пасма болю та жмуток наруги,
Нитка сріберних скронь,
А в очах –
Тільки дим та п'їтьма...

Тих слідів та ознак
Поназбирував рік сорок другий,
Сповістивши про батька
Коротким, як постріл:
– Нема!..

II

На фронт пішов...
Ти вірила:
«Діждусь!..» –
І тим жила...
Війна сліди розвіяла,
Стежки перемела...

Втішалася надією, –
Та й він це добре вмів, –
Імлистим шляхом,
З вирію,
Повернеться домів...

Обвітрений,
Запилений
(Імлисте –
Не пряме!..)
Махоркою продимлений,
Дружину обійме...

Здійме синка маленького,
Зблисне сльоза на мить:
«Як тяжко, бачу, легіню, –
В безбатченках
Марніть!..»

Не скаже...
Не повернеться...
Була, – й урвалась
Путь...
Лихе – все перемелеться,
Та ліпшому
Чи й будь?..

III

Пішов солдат, полишений
Забутися... Й забудь...
Вже що не крок –
Притишений...
Вже й кроків тих
Не чуть...

IV

Ні!..
Ніколи вже син
Не озветься,
Не скинеться:
«Тато!..»
Сподівання не зблисне
На скутім обличчі його...
Лиш зненацька проб'ється
Мигцем, з-поза всякої дати,
Найрідніша прикмета
Незнаного батька свого...
Мов на скалку вогню,
Простягне свої матінка руки
І журливо прихилиться
Думна її голова...
Геть, печалі та муки,
Вгамуйтеся на мить,

Завірюхи,
Дайте мамі забути
Про те,
Що вона –
Удова!..
Дайте мамі забуть, –
І всідаюся їй на коліна,
П'ятирічний хлопчисько,
Сумний і щасливий разом...
Дайте мамі знайти
На хвилину, на мить
Просвітління,
Дещо схоже на давній,
Привабний,
Нездійснений сон.

Її очі журні
Я прикрию своїми руками,
Навіть зморшки розгладжу
На світлім обличчі її...
І замислюсь тоді,
Щоб ніколи не думалось мамі,
Де ж подівся наш батько,
Які його вкрили краї?..

Я дивлюсь,
Придивляюсь:
Неначе розбіглися брови,
Ворухнулися губи, –
І ось побрели в тишині
Довоєнні пісні,
Що в мелодії кожній
І слові
Не знайомі мені
І до болю знайомі мені...

V

(Пісня матері)

Слід летючої зорі –
Світле видиво...
Ось і я свою зорю
Запримітила.

Ой ти, зоренько-зоря,
Щастя й доленько!
Ти лети в моє вікно
На долоненьку!

Та навіщо ж я зову? –
З несподіванки, –
Підхопили ту зорю
Дві пташиноньки.

Ще й не визнані вони,
Та й без імені, –
Біглим розчерком крила
Небо вимели.

Там, де жайвір – солов'єм,
Терен – вишнею,
Щастя скинули моє,
Ніби лишнє...

В білий сніг,
А чи в дощі, –
Незамислимо –
Бодем-смутою вікно
Геть завісили!..

VI

Б'ється пісня крильми
В мою пам'ять,
В віконечку тіснім...
Чи мотив, а чи слово
В мені озоветься хіба?..
У принаймні, веселій,
У навіть розпачливій пісні
Тріпотіла безмовна
Матусина сива журба.
Може, в долі самій,
Може, кожна з пісень –
Чародійство...
Непомітна стежина
Приводить мене
До вікна...
О далеке дитинство,
З веснянок розквітле
Дитинство,
Хай замре –
Хоч на мить! –
Материнського смутку
Струна!..

24 листопада 2018

Каштани одцвіли...

Світ нинішній – світліш за ювілеї,
Хоч вірш об нім запишуй на полях...
Квітує парк,
І з кожної алеї
Висвічується свій Чумацький Шлях.

І я дивлюсь, –
Немає ліпших вражень! –
В твоїх очах,
На темно-карім дні,
З'являється одним із відображень
Ота зоря,
Що жевріє в мені.

Життя – мудрує!..
Думка ще й не звикла,
Ще тільки мріє стати на порі, –
Серця зійшлись
На узбережжі світла
По непомітній ниточці
Зорі.

Ти поспіши...
Ти загадай бажання,
Все неможливе визволи з імли...
Порожній парк...
Зоря вгасає рання,
Надходить сум:
Каштани одцвіли...

28.12.2018

В гостях у скіфа

Плач Орни

(Скіфський переказ)

О мій наречений, ти канув, мов сокіл крилат,
О мій соловію, твої недослухані трелі...
Безхитрого батька підлещує хтивий сармат,
Виймаючи з пазухи кубки та грецькі тарелі.

Жалкується батько, під присмерком – світла шука...
Сармат незворушний, камінною звівся стіною...
О, зглянься, татусю!.. Та сріберний дзвін капшука
Неначе коршак, над печаллю навис доччиною...

Мій біль – недопитий, погіркли меди, мов полин.
І ніч невзоріла, що й день розгортається чорно...
Мій любий скіфеню, до мене спасенно прилинь,
Торкнися вікна і спали мене шепотом: «Орно!..»

Можливо, до тебе й не скинув тоді стрімголов,
Сторожкою тінню нечутно ковзну од світлиці...
Зраділий сармат гонористо святкує улов,
Стрясає карафку і батька зове похмелиться...

На мене й не зиркне – тихцем до неволі привча,
Змірковує: ліпше, коли в самотині потуже...
О любцю, я спрагла зачати твоє дитинча, –
Невтішне воно, як нажите від нелюба-мужа.

О, як мені журно, та в розпач не вкинувсь, повір.
Лютує погуба – спашілого серця не виссе...
Я чую твій голос,
Минаю на подиху двір...
Торкаюся хвіртки, – і вітер зриває завіси!..

19.02.2015

Подорож у часі

Досвітками, присмерками зоряними
Прошкував, спинався, дибуляв...
В надвечір'ї сплесками озоновими
Привітав збіговисько древлян.

Розгортались, нібито й повторені
(З помилок – у розпач та сльозу)
Випадки, пригоди та історії,
Безліччю, що й возом не зvezу...

Відійду, надії не засвічую,
В той озноб, де й іскорка пече...
І вляглась терпка сльозина відчаю
На моє притомлене плече.

Добре, що воно, коли не братове,
Тугу власним серцем перейму,
Дармове підкотиться –
Не братиму,
Бо ріднею склався
Не йому...

А як тільки з ластівками ранніми
Спозарана зиркну з-під весла, –
Переймусь на стрічі з сіверянами
Літечком,
Що Лада принесла...

04.04.2019

В гостях у скіфа

Чую незморений, зоряний ляскіт копит..
Вергнуться сиві століття з ярма часової спонуки...
Подихом ячним затеплено віс од скирт,
В лоні вчорашнього степу,
що вклався в теперішні луки...

Неподалік, з рогоди, наростає привиддям курган...
Бачу – на гілці верби ворухнулась колиска кленова...
Жмут нетутешнього зілля шмагає, аж спечно ногам...
Слух перехоплений мій воркотою нечулого слова...

Ти ж – на порозі, і радість в тобі, а не злість,
Тьмава карафка в руці, – і дихнуло од неї щось винне...
Грізний, кремезний... І раптом: «Радіймо, це ж гість!..
Жваво на ковдри!.. Злаштовуй наїдки, скіфіне!..»

Чаші – по колу!.. По-доброму хміль розбира...
Щось джерготять по нагоді прибулі сусіди...
Весело зирить в щілини смаглява метка діввора,
Певно, чекає на мить, коли батько звелить запросити...

Потім – до мене... тривожно:
«Тож як поміж люду живеш?..
Завжди подільчивий в криці,
в тяглові і в затишку хати?..»
В серце вдаряє мені слів терпка й непоступлива креш...
Довго мовчу,
Не посмівши ні вбік, ні збрехати...

17.02.2015

Третій

Новітня стріха на старому домі
Радіє: не чужа –
І тим уже нова...
Я ж часточку душі у власній долі
Чи згаяв, чи приспав, чи врешті змарнував.

Немов піддався на мстивий чийсь рахунок
І якось розміняв її на ласий шмат...
Ось так праматір, склавшись поміж гунок,
Зневажила в собі міцний слов'янський лад.

Я першим словом вихопився стиха,
Хоч подумки про хліб: «І зёрня облизну!...»
Відміряв по межі сусідство скіфа,
Як плуг мій одгорнув з-під глини борозну.

Той скіф мене озвав спокійно... Раз – не тричі,
Як врешті одцуравсь од всіх своїх звитяг...
Він підім'яв своє коріння войовниче,
Відсунув акінак
І п'ятірню простяг.

Чому ж круг мене віти черешневі
Заворушилися, що кожна – мов змія, –
І ніби вщент розсипались у небі
Передзвін жайвора
Та вищеб солов'я?..

Чуттям і звуком кожної клітини
Я світові сприяв,
До світу прикипів...
Ми б склались у віках, мов побратими, –
Хтось інший підспівав...
І наш порушив спів...

Жовтень, 2018

Подорожній вогник

Зустрічних сіл неоковир,
Зводимих рухом блискавичним...
Дім, ніби шапка набакир,
Змайнув над пагорбом зустрічним.

І вогник блиснув у вікні,
В руці затиснутий тремтячий...
Раптова зірка у пільмі
В ту мить відкрилася неначе.

Спромiгшись простiр освiтить
В самiй спонуцi молитовнiй,
Одкiль це вогник трiпотить
В руцi старечiй,
Немоторнiй?..

Але ж надiя – у менi,
Iз нiчиєi –
Стала мною,
I стрiчно зрушенi вогнi
Звели мене з будучиною.

I кров сповзла з мого лиця,
I пiдвелись картини бою...
I вмить розгледiв я бiйця,
Який прикрив мене
Собою...

04.12.2018

Clim buzpibale

І погляд лагідний природи...

Пройшла всі броди й переброди,
Провалля, вирви та вогні...
І погляд лагідний Природи
Спинився раптом
На мені...

Той вибір,
Наче й не миттєвий –
Мільйони літ,
Мільярди діб
Тривав
Перевір почуттєвий,
Тримав оцінку
Всякий дріб.

Неспішно
Розгорталась повість,
Що врешті
Мислю звелась...
Найдосконаліша свідомість
Вкладалась
В органічну в'язь.

Не в розкошах,
Не на дивані –
У глибині озерних плес
Природа
Всі поцінування
Вмістила
У короткий сплеск...

А що не склалось повитусі
Постать
Завадою журбі, –
Зусилля батька та матусі
Вмістила щільно
У собі...

15.04.2019

Слава

Як мислі – зо гріш
І галасвіта вкинулась рима
(Ще й діти не сплять!..) –
Тож неголосно рипай дверима...
Осудить сусід:
«Ну, який неvkібітний, недужий!..» –
Ти ж – волю докупи
І запал терпляче напружуй.
І доки судома
Синці й стусани
Не прослала, –
Слава тобі!..
Слава тобі!!
Слава?..

Що в мізках – імла
Й ні прозріння, ні спасу, ні зцілень, –
Ти в труд увійди
По звабливій канві перевтілень.
Зажевріє сонце,
Стужавіє настрої у праці,
Озвуться сюжети
З яскравої гри комбінацій,
Поблякнуть невдачі,

Засяє набутками справа, –
Слава тобі!..
Слава тобі!!.
Слава!!!

Не вихопиш слави
З торбину, з мішок, а чи з короб.
Її не докличеш
У Могрицю,
Ямпіль
Чи Проруб.
У Львів, а чи в Харків
(Жвавіше у Київ!)
Плистиме,
Гордливо, з пихою, –
(Це в світі «зірок»
Допустиме).
Нью-Йорк не озветься...
Якщо ж таки визнає згодом, –
Лизне підхвалебно
Париж, Амстердам, а чи Лондон...
І лиш у народі,
Згадавши умить:
«Який Сава...»
Ото як зав'яже
Істотне повік:
«... така й слава!»
І ніби визнання
Підскочить вовчиськом
Од лісу...
І враз
По заслuzі,
Навідліг:
«Ану тебе к бісу!...»

31 жовтня 2018

Світ визрівав

Час нуртував
Подіями у світі...
І не питав,
Куди й для чого йти...
Проклав убрід
Рясні тисячоліття –
В невідворотних
Пошуках мети.

Ось підійшов,
Прислухався, постукав
В невидиме, прозоре, чисте скло...
Світ визрівав
У барвах, формах, звуках
І віщій знак
Вінчав його чоло...

Мене тримав
Лиш голос
Насторожі
Впереміж –
То в надії,
То в журбі:
«Мерщій зайди,
Довкілля – не вороже,
Допоки зріє приязнь
У тобі!..

Допоки ти, істото, у спроможі
Любов'ю прихилитись до життя,
Два безміри
Врізнобіч
У дорозі,
Не буде лиш
Зупину й вороття...

І догориш,
Як ті метеорити...
Снаги якої
Й скільки назбирав?..
Ти спалахнув –
Готуйся відзоріти,
Тужавіють здобутки
Поміж справ...

Спитай про сенс
У долі,
Чи у бога,
Так, як, було,
Напитись
В ручая...
Щоб не скотилась
Безвісти
Дорога
Завдовжки із мізинчик,
А – твоя!..»

14.04.2019

Лист до надії

Острах чи втома
Душу змарнілу шкребе...
Волю потуривши,
Неміч долає, руката...
Зглянься, надієнько! –
Я заклинаю тебе –
Тільки в тобі
Порятунок берусь відшукати...

Ти, поза мною,
Стрімко змарніла в собі...
Може, зладналась
У безвість піти,
Ніби в кручу?..
Стежку знехаявши,
Ти сновигала в журбі,
Мов сприйняла в самотності
Ласку гнітючу...

Я ж побивався:
Що я тобі принесу,
Чим сподівання,
Тобі притаманні,
Справдати?..
Що відшуковуєш –
Вірність, жагу чи красу?..
Жаль, що зустрітись нам
Доля не визнала дати!..

В поневіряннях
Позбудусь і глузду, й снаги,
Люта зневіра
Зведеться стрімкою стіною...
Я розгубився,
Зійшов на порожні круги,
Все ж рятівний,
Вседолаючий поступ –
За мною!..

На дармовий,
Співчутливий
Не зваблюсь пиріг,
Розум і руки докласти –
Повір, не обридне...
Твердо зійду
На тривкий,
Сонцесайний поріг,
Поручень стисну
І вихоплю двері:
«Добридень!..»

12.04.2019

Допоки ми є...

Світ
Зоряний-зоряний,
Наче зійшов із зорі...
Світ
Людяний-людяний,
Мов зачинавсь
Із людини...
І всі оті хвилі,
Що космос торсають вгорі,
Пульсують,
Зовуть –
Перестрічні, сукупні, єдині...

Та й справді,
Чи може
Щось бути лиш для себе,
В собі,
Знаходячи долю і втіху, і лад
Наодинці?..
Журба проявляється,
Сходячи в іншій журбі,
І радість росте,
Оживляючись в іншій людинці...

І, врешті, довкілля –
Всесильне воно
Чи слабе, –
Допоки чиеїсь снаги і руки
Не стискало?

Самотність існує,
Картає і тішить себе,
Допоки збігає
З мільйонно-рясних
Віддзеркалень...

Я входжу,
Вбігаю,
Збуваюсь в мільйонне
Чи раз?
У долях і вчинках,
В ніким не розведеній гущі...
Ступаю назустріч,
Вітаю тебе
І всіх вас,
Допоки ми є,
Нероздільні,
Трудні,
Невмирущі!..

11.04.2019

Розмова з байраком

Ясна зорінь!..
Світ вихопивсь неначе,
Бадьористо, не втримати й віжок...
Тож як живеш, березовий байраче,
Присівши лебедино на лужок?

«Як жив, питаєш?..
Між гілля та хмизу
Існує все, що, тліючи, звика...
Тут кожного, що всілося поблизу,
Замерехтіла синява ставка.

В обійсті жаб знялося скрекотання,
Заворушилась риба в глибині...
Та якось, під осіннє вже світання,
Спізнать води дісталось й мені...»

Я скинув зір, –
І в горлі защеміло,
Так ось, байраче, в чім твоя біда:
Вже стільки літ, немовби їх наміло,
Коріння їсть болотяна вода.

Забувши про весну, та вже й по літі
І що не десь, а в рідній стороні, –
Сухе паліччя сумно хилить пліті,
Старече щось нашіптує мені.

Мовляв, давно це листя не зелене,
Що й ця провина, врешті, не моя,
І що, хвалити бога, не до мене,
Підкралася канава,
Мов змія.

Та не сховать біду за косогором,
Й на мить не розчинитись між людьми...
До мене повернулось лютим горем
Сліпуче сяйво –
В образі пільми!..

12.11.2018

Якщо не я

Якщо не я зрепів лютий хвиці
Настуджену вітриськами доху, –
Чому ж мене тремкі благають вишні:
«Вділи з тепла... хоч блискітку яку!..»

Хіба в ковші, у мисці чи в тарелі
Стражденному рятунок донести?
Тремтять ялини, горбляться морелі,
Цвіркочуть жально сойки та клести...

Час вціпенів, що й глину підколісну
Не перегорнеш обертом руля.
Аж приверзлось: останню світлу іскру
В космічній млі розсіяла Земля,

Що й Сонце на тонесенькій вервечці
І небо й Землю, й розповень трима...
Невже на запит: «Як воно живеться?»
Озветься: «А нікого вже нема!..»

І тільки Той, хто десь у високості,
Той, хто мене зростив... і відпустив,
Загляне в очі сумно, та без злості:
За що, мовляв, цей мир занапастив?

Відтак мені – ні з раю, ні до раю,
Дійду не враз до тям у журбі:
Невже возводив хату... що не скраю,
Та звів невжитню хижку – лиш собі?..

.....

Всі малошерсті, всі короткопері,
Всі, хто в тіснім веретищі кори, –
Мерщій сюди!
Я розчиняю двері:
Тепла і світла прагнеш? –
Тож бери!..

10.02.2015

Гостини у матері

Спомин цей від мене й не відтяти.
Десь, повз лихоліття вогняне,
Жінка, що народжена в двадцятих,
В сорокових сповила мене.

Труд її морив – не приставала,
Голод гнув її – вона брела...
В горі не звелась, не згорювала
І сльозу до пісні не взяла.

Пити й на свята їй – непростимо! –
Щедрого, солодкого вина...
Берегла завітну скатертину,
Ту, що із льняного полотна...

Матінко,
Мерщій до столу сядьмо
Ти – поміж внучаток, між своїх...
Так спокійно їхнім сімдесятим
Близ твоїх двадцятих, горьових!..

Сяєш поміж них, проста й не горда,
І тебе, бо й справді ж не лукав,
Менший онучок – найбільша шкода! –
Обережно тягне за рукав.

Ти частуєш, – в щасті ж бо, не в горі, –
Сина і невістку, й онучат...
Чом же, наче серце, на прискорі
Ходики старенькі деренчать?..

11.11.2018

Нечерствіння

*Світлій пам'яті
Антоніни Георгіївни Козинець*

Од споминів цих, вочевидь, не зробить ані кроку,
Ні в щасті зомліти, ані потонути в журбі...
Я знову бреду манівцем сорок сьомого року
І прихистком матері голод тамую в собі.

Десь хліб воскресає, росте в капустиному листі,
І жевріють в пічці веселі чавунні кружки...
Смагліє картопля з цибулькою в житньому тісті, –
Творить сковорідка духмяно-смачні пиріжки...

Ми йшли в політт'я, до роботи, а вийшли на запах,
Не з ласки запросин, вже майже збиваючись з ніг...
Цвіла господиня, і ми не вчувались між зайвих,
Знайшовши спромогу зійти на гостинний поріг.

Звело нас туди не чуже, галасливе застілля,
Це в пам'ять довічно зоріють гостинці смачні.
Та вмить зашарілось у кожному кутку Білопілля,
Як два пироги затеплили – при мамі й мені...

І стільки у них доброти і таланту, і вміння –
На всі в цілім світі пампушки, мандрики й книші...
На всеньке життя простяглося тривке нечерствіння:
Од хати тієї – до лона моєї душі...

20.07.2017

На чатах

Тепловози
Та люд –
Під вокзальним вікном тут і там...
Та ще Гоголь сумний –
Прип'яли, –
Й не подумали зняти...
Під аптечним кіоском
Сидить із маленьким дитям
Ненька,
Справжнє дівчисько,
А поряд –
Прибився солдатик...

А на личку в дитини
Лиш посмішка,
Блисне, –
Й нема...
У матері ж –
Тривога
Назріла з-під ласки,
Спочатку...
Час іти за білетом,
Ось тільки дитинка трима,
Їй – сутужно самій:
Не вчинить, бодай, страху
Дитятку...

А солдат?..
Що – солдат?..
Як здолать нерішучості мить?..
Він із ділом таким
Не стикався насправді
Ні разу...

Тож чи вдасться тепер? –
Та солдату присяга велить:
Визволяй із біди –
Це найперше з твоїх зобов'язань!..

На руках у солдата
Безхмарно дитина дріма...
А як тільки уважно,
Прискіпливо так,
Придивиться, –
Володіє солдатом
Не острах –
Рішучість сама:
Він же знов на посту,
От і в Гоголя –
Усміх провидця...

Пересічний же свідок
Складався (і склався)
З отих,
Що не вміють судить,
Та навчилиось осуджувать
Скоро...
І за мить,
Схаменувшись,
Глядач присмирів і затих –
В іронічному прищупі
Творця «Ревізора»...

29.01.2019

Рідня

I

Я свідком був дорожньої пригоди...
Зима...
Пурга...
Засніжений перон...
Та вітер,
Співучасник непогоди,
Та ляскіт рейок –
Аж бере в полон...

Десь осторонь
Обіймів та розлучень,
А все довкіл –
Ніщо їй і нікто,
Стоїть дівча...
Й підтвердженням засмучень –
Демісезонне зношене пальто...

Зжолоблені в журбі худенькі плечі,
В очах – ані сльозини від образ...
Тут – не до сліз...
Обставини – не легші.
І з щастям тут –
Буденний негарзд...

Життя...
Це не прогулянка у сквері,
Для когось
Це була б суцільна злість:
В пільмі брела...
Чиїсь торсала двері...
І пес гарчав
З якогось із обійсть...

І раптом – батько:
(Ніби зустрічає...)
Чужа сім'я...
Не ждали – вір не вір...
А під кінець:
«Візьми хоч випий чаю!..»
І вже без слів –
Поріг
Й позаду –
Двір...

II

Так,
Зустрічі й прощання
Проминають...
Довічні всі –
«Вітаю!..» та «Бувай!..»
Вони немов
До щастя підганяють, –
Неначе прихиляють
Небокрай...

Та інший хтось,
Примірівши неначе
Чужу біду – до власного плеча,
В мить усвідомив:
Тут немає значень,
Що не його
Чекало це дівча...

Цей «інший»
Був ровесником дівчатку,
Знайшов її, –
І ніби вгасла вість...
А сам звідкіль? –

Ні врешті, ні спочатку,
Чи там «куди?..» –
Ніхто не відповідь...

Та саме тут, –
Звідкіль набравши сили? –
Його причетність і її терпець
Вони
На дві частини
Поділили –
З двох поштовхів –
Обох своїх сердець...

Так,
Їхні поїзди
Пішли врізнобіч...
Так,
В поштовхах
Промчали
Поїзди...
Як з «іншої» душі
Надходить поміч, –
Життя не сприйме
Й натяку біди...

Ми в світі цьому
З'єднані серцями,
Єдиним рухом,
Напряком одним...
Щасливий світ,
В біді допоки – з нами...
Щасливі й ми –
В біді та горі
З ним!..

28.01.2019

Напередодні відкриття

Сьогодні він завмер у рівновазі,
Сей працюючий гномик-електрон...
Згойднеться мить, –
І в нескоримій трасі
Увесь його небачений огром!

І на екранах скресне блискавиця,
Щонайточніша із осцилограм...
Відкриється в цій миті таємниця,
В самій природі витесана грань.

Вона росте, вирізьблюється, плине
І залучає міць негомінку
В дитячий сміх,
У дощову краплину,
В латаття,
Що прозріє на ставку...

Ніч... Морок... Тиша...
Вічність, чи хвилину
Приколисало безпросвіття хмар?..
Та зріє світло
В оці
У людини, –
І прозріває темний окуляр...

16.01.2019

Тієї весни

Із лона природи весна тогорічна
Нові й необжиті узріла шляхи...
Доокруж водила завзятими вічми,
Од неї ховались і страх, і гріхи.

Зійшла холодів невсипуща навала,
І в ту, часопростором творену, мить
Вона переможно в собі відчувала
Ніким не принаджену здатність творить.

Вона притулялась вербової хати, –
І сонце з імлі повертало на схід...
Вона спородила з любистку і м'яти
Духмяної кладки дзвінкий перехід.

Вона віднайшла ще не втоптаний вихід
І перша посміла його перейти,
І голос її – переконливий, тихий
Означив розтулені в захват роти.

Квітує весна... І в мені, і навколо,
Возводить, відроджує, множить красу...
Такої весни не стрічав я ніколи,
Не вийму з віків... І в повтор не внесу.

28.03.2017

Хто ви мені?

В час, як зметнувся я між верховіть,
Ви підгадали мене підловить.
Шал стрепенувсь на найвищій струні:
«Хто ж ви мені?.. Хто ж ви мені?..»
Чом спорідніле млосно пече –
В ліве плече?.. В ліве плече!
Зосліпу, мрійно (таж наповал!)
Біль з-під серця – в серце спливав,
Стрічно, з-під заходу, геть з-поза хмар
В душу вгортаючись, ніби мольфар.
Так, що зненацька понесло її
Між солов'ї?..
У солов'ї!..
Струни злилися, веселі й сумні:
«Світ – у мені!..»

21.03.2017

Сонет надії

Бджола до лоба ткнулася мого,
З недогляду, в меткому дійстві діла...
«Як добре, що не вжалила його!..» –
Подумала... І далі полетіла...

І я, йдучи од пасіки на шлях,
Втішав себе, стривожено і лячно:
«Повезло, що не здавсь на переляк,
І не змахнув рукою необачно!..»

А Третій, хто згори спостерігав,
Жалів обох, зворушливо зітхав,
Картав себе і обнадію лашив:
«Аби добро та не звелось в нінащо,
Невчас відволікатися на гав,
Лишаючи малих напризволяще!..»

03.06.2019

Про вічне

Скажи мені,
Зізнайся хоч,
Навіщо
Твоя зневіра –
Вже й мене спиня...
В ту мить,
Коли узрів я зміни віщо,
Ти позіхнув
І сплюнув:
– Се ж – дурня!..

Сумний повтор,
Секунда до секунди:
Хтось простакові голову скрутив...
Войовники?..
А їм на зміну –
Хунти:
Відроджується в часі
Негатив...

Миттєвий спалах сяйва-вічноквіття,
Коротка радість,
Чи всесильне зло?..
Он друге відійшло тисячоліття
В єдину мить,
Так, наче й не було...

Відродження – це й лад, і веремія,
Але й робота –
Підставляй плече!..
Життя – з вогню:
Росте й полум'яніє,
Коли під ним
Щось гріє
І пече...

02.04.2019

Навпрошки

(Диптих)

1.

Стільки сил вторував у хрумкім бездоріжжі,
Там, де заячий дріб ухаївся взірцем...
Може, десь простяглись уторовані лижні? –
Загнуздать би якусь, та й гала з вітерцем!..

Ну, чиєюсь була... Може, стане й моєю –
На добу, на хвилину... Хай, врешті, на мить!..
Чи це колія мною, чи я – колією,
Як зусейбіч юрба – аж земля стугонить...

Та невдовзі, крізь гук льодянистий, ріллевий,
Між яри та байраки, провалля й рови
Узвичаївся простір... якийсь паралельний,
Безголосий, розмитий, сповна неживий.

Ні лисички ж довкіл, ні крота, ні вовчиська...
Випильновуй, вдивляйся, вслухайся як слід, –
В гущину шугонула сорока речиста,
Відкотився і вщух розкуйовджений світ...

Поміж мною й життям пав безоднею просвіт,
В нім зів'яли світанки й померкли зірки...
Я відкинув тривкий, запозичений досвід
І подався у невідь якусь, навпрошки...

Розчахнулись урозтіч ворота іржаві,
Запручалось зерня в остудній імлі...
Сміхотнув соловей, розтеленькався жайвір,
Світлий гайстер веселку проніс на крилі!..

11.01.2016

2.

Завдав собі ходи – ні сумніву, ні страху...
Прошкуєш чи бредеш – немов струна, дзвениш...
Та врешті збився з ніг, бо нахопивсь на спрагу –
Підступну, мов змія... Безжальну, наче ніж...

Все ж вийшов до ріки – удовольнить би мрію...
Не вигулькнули встріч ні кладки, ні мости:
Мій шлях перетяли кружала чорторию, –
Ні вплав, ані в обхід, ані перебрести...

Обклали валуни, обсіли захараші,
Зіщулився, принишк усенький білий світ...
Куди ж це я забрів, стоптав дорогу нащо? –
Не даром і не враз назрів мені одвіт:

«Жагу не утолить, як знедбана криниця.
І вир не перейти, як струхли всі мости...
Зупинка – той же рух, як вчасно зупиниться
Та й хибних манівців спокуси відвести!..»

15.01.2016

Він і я

Він поспішав,
Збивався
І котився,
Не завжди влучний
І не скрізь прудкий...
І вже не раз,
Коли з-під нього тирса,
Й не вперше,
Як і простір
На шматки...
Не звеличав
Ні турка,
Ні британця,
Ні зойку сов,
Ні сплеску солов'я...
Він дозрівав,
Яснів і розгортався,
Було нас тільки двоє:
Він і я...
Хай не зоря,
Та, певно, й не зірчина,
І не вкорявсь
Ні пилці,
Ні ножу...
Світ розпізнати власними очима –
Це право
За собою збережу!..

30.03.2019

Перворозне слово

Знайди...

Знайди в собі,
Мов диво заповітне,
Щипок землі
Й вологи – краплі три...
Жовтогаряче зернятко зорі
Посій в душі, –
Нехай прозріє й квітне...

Росточок щастя,
Тільки-но зведеться,
Вітай в сполучі мислі і краси.
Плоди назріють –
Виповни відерця, –
Весь світ
На власне свято
Запроси!..

Листопад 2018

Відвойовую путь

Кажуть: це назавжди лиходіїв епоха настала,
Мов, береться творить – лиш під себе мерщій підгриба...
За комфортне житло, за грошву та за пришматок сала
Непослабно лютує старезна, мов світ, боротьба.

Тільки осторонь тих, хто завзяття карає і нище,
Ми торуємо шлях... (Він одвіку не має зразка)...
Де сплелись чагарі,
Де зібгались клубком бур'янища,
Розгортає дорогу невтримна завзятість людська.

Так, не раз і не два розбивались уцент її спроби,
Як під регіт і свист «це ж моє...»
Виповзало мурло.
Тільки знову і знов, вигортаючись, як з-під хвороби,
Над пригнічений люд рятування злітало орлом...

Відвойовую путь...
Чи собі,
Чи людині,
Чи звіру,
Щоб зріднити із нею близькі і далекі краї...
Чи заступить кінець?..
Я не вірую в нього
Й не вірю –
Має вгаснути все,
Що фальшує
Дороги прямі!

Жовтень, 2018

Втілення слова

Ще не збулись
Ні вчинки, ні події, –
Німе торжествувало небуття...
Ще тугодумко створені витії
Були хіба що здатні
На виття...

Як передать, що «ти» – «моя родина»,
Як розділить – хто «жертви», хто «кати»?..
В п'ятьмі словесній зроджена людина
До іншої –
Боялась підійти.

Куди,
З якого берега веслує,
Які задумки потай витина?..
Вона, можливо, ніжно поцілує,
А чи зненацька
вчідить
штурхана.

Не озоветься
Ганна, а чи Векла,
Второпай лиш,
Та ліпше підійди...
Але ж куди,
До раю чи до пекла
Непогрішимі виведуть сліди?..

Ще буде світом правити розруха,
По з'яві круть та верть, –
Та й поготів!..
І як донести істину до вуха
З полону ока й шкурних відчуттів?..

Я б якось пережив пекельну муку,
Щоб лиш завести слово –
В ремесло...
... А слово те
Взяло мене за руку
І до віконця навстіж
Підвело...

25 жовтня 2018

Тетраптих на три голоси

1.

Нікколо Паганіні:

«Сьогодні ти – геній, ти стався... Ти випав –
Не з тих миготінь ризикових,
Непевних в собі, наче п'яних...
А от перейди-но від струн від скрипкових –
До струн... І – од струн
Фортеп'яних.
Ну, батько тиран... Як талант...
Ну, бідність (нужденність – точніше),
Та й вистачить цих десяти свавільно-покірних пальців,
Що навіть од струн потайніші, – пообіч таланту, –
В чуттєвій своїй лихоманці...
Отож бо – супроти долі... Наперекір металу...
Вподовж деревини,
В музично поставленій ролі...
Всі ноти перемотали:
І в долі, і у менталі.
Червоним дереном стали
(Азійським довпертим кизилом).
Хай кровію зійдуть пучки –
Лиш Світ не зійде до ручки...
Та й що воно, к бісу, втрати –
Басову октаву брати
З найтоншої,
Не на басовій,
Меткі визволяти танці...
Над вогнищем... Лиш – босоніж,
Сподоблений нестинарці...»

2.

О. Пушкін:

«... живи в собі. Хай вільне поривання
Для розуму твого залишиться звабне,
Удосконалою дум супліддя визначне,
Не правлячи оплат шляхетному дерзанню.

Вони – в самім тобі. Ти – свій найвищий суд,
Мерщій поцінувать зумієш ти свій труд.
Чи ти, художнику, насправді з ним у згоді?

У згоді? Тож нехай юрба тебе ганьбить
І нехтує олтар, де твій огонь горить,
І рушить твій триніг в дитячому розгойді».

3.

Нікколо Паганіні:

«Ні зійде,
 ні зайде,
 не піде за хмари
Пригноблене сонце
 привиддям
 імлі...
І соло
 скрипкове
 почнеться
 з гітари,
Як дня
 світло-синій блиск
В річище Дніпра –
 від Сули...»

4.

Вольфганг Моцарт:

«Непросте розцвіте

й зарясніє,

Наче поле з-під вітру

й завії...

Усміхнеться, сядне

крізь повіки

Щедра доля

таланту

твого...

Олюднювати світ... Олюднювати речі...

Тварин та звірів...

Зрештою – людей...

Тут нива зоряна,

Тут нива зорана,

Проте, не до кінця...

Як до порога – з ночі...

А треба ще розбить каміння та груддя...

Старої ночі...

Сіять і сіять!..

Ще й заскородить...

І – далі...

Ця справа, що розпочалася,

Кінця не має...

І в тому – суть твого безсмертя. Й світу...

Тож берімося за руки...

Й ділімося теплом!..

Життя – це гармонійний, не силуваний, а добровільний

Тепла перебіг:

Від мене – до тебе і до нього...

Від нього – до мене і до тебе...

Від тебе – до нього і до мене...»

13.04.2018

Непізнане слово

«Непізнане слово!..» –
Сказав – як проклав борозну...
Сказав – і відчув:
«Ось тепер
Не зазнаю поразки!..»
Найперше кохання
Запало в ясну глибину
І геть потіснило
Зухвалі страхи
Й негаразди...

В розгадці,
В надії,
Що грішних ознак не відчуть,
Брехня не привабить,
Не те, що рублі чи дукати...
Відтінки та смисли
І щиро, й сердечно речуть:
«Ти зрів, та не визрів –
Ну що ж,
Ми навчилися чекати!..»

Недовго й нетривко
Бриніла спокуса в душі:
Якщо і кохання –
З дотепного, певно, роману...
Гадав, що відкриєш
Незвідане щось? –

Не гріши:
Тобі вже не вперше
Впадати в любовну оману!..

Ти зникни на місяць...
На тиждень...
На день відійди...
Візьми та й прилинь
На одне із відомих лекалець:
Гадав, що сьогодні
Минеш, не торкнеш вереди,
Що справжнє,
Жертовне
Нарешті тебе дочекалось?..

Гадав,
Окрім тебе –
Ніде не стрічалось,
Ніким,
Блукало по світу
Ясне,
Особистісне,
Лонне?..
Дивись, не набридни!..
На інше свій глузд перекинь,
Занишкни на тиждень –
Нехай і воно охолоне...

... Ти в нього,
Неначе
В новеньку хатину, зайти...
Хай усмішка тихо
Твій зморений вид
Увінчає...
Ні знаком,
Ні жестом
Важенні не видай труди,
На вхідчини вистав
Лиш хліб
Та з макітерку чаю...
Не скигли,
Що тісно,
Що люстро глузує криве:
Така вона, доля
Непізнаних задумів-звершень!..
В єдиному слові
Незаймано світ оживе,
Й ріднісінький люд
В здивуванні замре,
Ніби вперше!..

10.04.2019

Все, чим світ стає...

Коли життя –
В імлі осінній, сірій
Із наших житніх вихлюпне полів,
Перебреду в односторонній вирій,
В сім'ї неміграційних журавлів.

Близ матері,
Де й не зів'яли квіти,
Принесені в народження моє,
Враз
Почалось від мене даленіти
Все, що для світу,
Все, чим світ стає...

Зімкнеться час
І зчужаніють люди,
І нанівець зійде
Серцебиття...
В наступну мить
Я зачерпну остуди,
Яка вже й не допустить
Вороття...

З непам'яті,
Неначе з-під колючок,
Далекий мій читачу,
Може й ти
Єдине слово,
Чародійний ключик,
Між слів буденних
Зможеш віднайти...

05.04.2019

Камінь, якому згоріть не збулось

Ранок сплив,
Як завжди –
Полишаючи днів і принаду,
Долучаючи сонцю
Суцвіття,
Жагуче й рясне...
Лиш під вечір,
В тривожну,
Розбурхану мить зорепаду,
Щось, – мов блискавка! –
Враз
Штурхонуло під серце
Мене...

Я торкнувся грудей
Ненав'язливим жестом,
Цікавим, –
І крізь біль
Відчинилось
В хисткому тумані
Вікно:
Розітнув моє серце
Падінням розпечений камінь,
Справжній зоряний камінь,
Якому згоріть
Не збулось!..

А за мить,
Супроти теоретикам і астрономам,
У мені
(Хто це знає?..
Хоч вигадок тут не творю) –

Так, життя!..

Доволавши ущертъ до Парнасових, віщих,
Піднебесних, дар-божих казок-галузок,
Зашемлюсь наостанку в дрібнесенький віршик,
Що котивсь розголоссям, та звівся на зойк.

Він і я – стоїмо на глухім полустанку,
Кожен з болю й терпцю обопільно кривав –
Тим, що я нескоримо беріг доостанку
Все, що він у дорозі від мене ховав.

Так, життя – на мозоль утрамбовані ноги,
Завойований досвід від'ємних світів...
Власний світ... Він стає всеосяжним, розлогим
Лиш тоді, як собою весь обшир скрутив...

Так, життя!.. Без принад валер'янки чи брому,
Без хвалеб та визнань, що – на грець?.. – пристьобні,
Як невмірний сувій світового огрому
Упокірно, мов цуцик, скрутивсь при мені...

14.02.2016

На роздоріжжі

Зіткнулись на роздоріжжі Поет і Слово.
(Мов човен із бистриною – тримай весло!..)
Він тямився на розгоні й воно – крилово,
Це, врешті, їх до сполуки не призвело.

Можливо, що з недобору яскравих вражень, –
До того ж – як з нетерплячих та й не лукав, –
І все, що цвіло ріднею, дозріло вражим:
Це – збилося манівцями, той – заблукав.

Втішався: мов, не до спіху, хай іншим разом,
Таланту ж не змарнотратив, не прогудів...
Й не мислив, щоб дозолити, проте ж образив:
На аркуші – ні помарок, ані слідів...

Можливо, тут підкузьмила судьба лелеча,
Розлучне, привересневе, як стіг, число...
І – тиша в остиглім серці, і порожнеча.
Галасвіта – прісне слово, як не було...

Воно ж бо, як збайдужіє – гіркіш од скверни.
Притиснеш чи розцілуєш? – примарна річ...
На дещицю перетліє – в чуття й не зверне,
У затінок одсахнеться – то вже й не клич!..

Зійшлися, – а чи здалося? – Поет і Слово...

27.04.2017

Первородне слово

Ще не могло в собі відкрити доцільність руху,
Ще не пізнало ні снаги, ані мети,
Та не здалось на розхвальбу, а чи наругу...
Бодай злетіть... коли без досвіду і йти...

З-над розп'ятякань-тріпотні, верзенних звалищ,
Пообіч радісних зачатъ та сповиття, –
Воно, з приходом в білий світ, лиш обізвиалось,
Тихенько всілось поміж дум за стіл життя.

Звелось не в розкошах-шовках, а з-під ряднини,
Спитало в долі, як віддячити рядну...
«Весь марновитратний запас балаканини
На шмаття, – мовило, – в непотріб розітну!...»

І ось ретельно береже первісну вартість,
Ту, що спасе, а не розтане, мов димок...
Шанує спосіб, щоб назватись... чи озватись
Над балачками дипломованих думок.

Живе, не правлячи ціни тому, що просто,
Що не підкажуть – ані пройди, ні ділки...
І береже в собі єдине первородство –
Те, що ні оптом, ані вроздріб, на шматки...

Минають зими і літа, надходять весни,
І вже складаються з миттєвостей роки...
Завітне слово врешті стріне безсловесно –
В обійми, злагою та потиском руки...

11.04.2017

Та й позадкувати до печер...

Спозарання
Визирнуло слово
В непорушний, збайдужілий світ...
«Хтось, напевно, затівав тут лови, –
Бідкувало, –
Тут мені і квит!..»

Тут не треба
Натяків чи версій,
Що момент
Спрацює
Ігровий...
Головне, хто вчинком озоветься, –
Цим ото й підтвердить,
Що живий!..

Безсловесно,
Вранці чи під вечір,
Що вдягати –
Майку чи пальто?..
Никас в безмовній порожнечі
Дивина
Під назвиськом «Ніхто!..»

І німотно тужить,
Бідолаха,
У який не сунеться куток, –
Це ж його
Давно катує
Спрага...
Дайте, люди добрі,
Хоч ковток!..

Ні, продовжить
Мовчечки терпіти,
І нема спасіння
Од біди...
І незмога
Навіть прохрипіти
Недвозначно й коротко:
«Води!..»

Втім
І застаріло, і немодно
Говорить, роз'яснювать стає...
Ліпше переконує –
Німотно
Силоміццю
Вихопить своє!..

Не в словесну скочити багнюку
З виходом на дурня:
«Ще не вмер!..» –
Стиснути
В правиці
Каменяку
Та й позадкувати
До печер!..

Як до слова втратиться довіра,
Як замкнешся
В горі на журбі –
Чи в спромозі
Вищир хижий
Звіра
Залучити певності
Тобі?..

25.05.2019

З мелодії дощу

Назріє дощ сліпий... і теплий дощ... і мжичка...
Змарнує листопад все, що навів май...
Ні юної душі, ані очей, ні личка
В печалі серпантин сповити не віддай!

І клопоти проймуть, і втома скаже віщо,
Що стихне твій вогонь і звіється тепло...
Хай піняться сніги!.. Але скажи – навіщо
Жагуче набряка під кригою стебло?

Червивим зеленцем зів'яне потепління,
І квітень – від воріт, і вдарять знов сніги...
У кого ж соловей бере щемкого вміння
І – пий не відп'єш! – зухвалої снаги?

Тож душу навстіжень!.. Бо не втолити племінь
Отой, що зігрива... Що спалює щодень!..
Як солодко тебе враз підхопила повінь,
Як млосно прибува від ніг і до грудей!..

Одна... єдина ти... і перша, і остання, –
Як мати... Як душа... Як небо голубе...
Не зрадь і не змарнуй довірливе кохання,
Що вибрало одну у Всесвіті – тебе!

1992

Студенческий меридиан

За Полярною зорею

(Поема)

*Присвячую пам'яті студентів-будівельників
Володимира Поталея і Віктора Саранчова
та майстра, прораба-будівельника з Правдинська,
білоруса Степана Степановича Венічки*

1.

Шлях Чумацький...
А в нім –
Ані вступу, ні виходу.
І в мільйонах століть
Розчинилось буття...
Тільки що воно –
Час?..
Як знайду,
То чи вибреду,
Щоб надійно окреслити
Контур життя...

Хто в нім сенс відшукає?..
Цей – скніє,
Той – мешкає,
Хтось – ледь-ледь дибубляє,
Хоч був моцаком...
Он якийсь перехожий,
Підхоплений стежкою,
Випробовує істину
Грубим ціпком...

Тож йому – і дорога,
І стежка
До звичаю,
Навіть там,
Де зупинка
(Комусь
Це вже все...),
Він,
Душею, що склалася
Геть мандрівничою,
Новизну перехопить
І в даль понесе...

Але хто ж він тоді?..
Певно, тут не до вигадок,
І коли він воскрес,
Чи не вгасне мерщій?..
Гей, мандрівцю,
Ти геть заблукав,
Чи як виняток?
Мить, –
І відповідь поруч:
«Таж ні,
Я – рушій!..

Ні, не згорнеться морок,
І день не розвидниться,
Як не визріє Той,
Хто Пробуджує Світ...
Я – носій
Незборимого
Першопрохідництва:
Все, що прийде, зійде –
Лиш за мною услід!..

Розів'ються –
Культура,
Історія,
Творення
Запровадженням літер,
Шківа і троса,
Де рука, а чи мозок,
Недавно ще скорені,
Дерзновіють пробитись
Углиб,
В небеса...

А коли,
Вже й моїми позначена болями,
Зла безвихідь потурить
І села, й міста, –
Не забудьте мене:
Я щасливо зневолений
Провідною зорею,
Що вперто світа!..»

Тож горить
І не гасне
Полярна зоринонька,
Стукотить об дорогу
Завзятий ціпок...
І бреде мандрівник,
Не прийнявши зупиноньки,
Не ховаючи лоба
Від різних думок...

2.

Це, повір, не прощання,
Вокзале студентський мій!
Ти не раз проводжав
І з доріг зустрічав...
Ти мене обгорнув
Співчуттями отецькими,
Повертаючи враз
До початку начал...

Там і вірність, і дружба –
Святими поняттями,
Там на вартість і міць
Налаштовано тест,
Там засвідчились
Перші ази демократії,
Що відкрила,
Увічнівши,
Третій семестр.

Там,
Хитруй-не хитруй,
Час
Позначками кровними
Свою вдачу окреслив
Умінням ріки:
Ворушити
Колод
Непідйомними гронами,
Відгортати,
Мов гидь,
Шумовиння лузги...

Там серця,
Збайдужілі
На лестоці й почесті,
І до мороку зазднів –
(І він розпочавсь!)
Йшли,
Як завжди,
З такою незмінною точністю,
Що Історія
Мовчки
Звіряла свій час...

Відганяю подалі
Єхидного скептика,
І стискає горлянку
Захоплення жмут:
Проводжають дівчата –
Ну, що там косметика! –
По-колишньому
Сльози у них
Там і тут...

Сміх...
Плакати...
Оркестр...
Побажання:
«Щасливої!...»
«По вагонах!...» –
Студентський
Проріджено
Стан...
В Зауралля рушаємо...
Вогники блимають...
А колеги –
Південніше:
В степ,

В Казахстан.
Я помчусь на вітрах
З побажаннями-зграйками,
Як велить наш студентський,
Наш давній закон,
Поза степ,
Де над синього неба окрайкою
Непогасно
Моргас
Останній вагон...

І не зраджу повіки
Надійної лінії,
Надберу з позахмар'я
Свободи ковток...
Здрастуй, краю вітрів,
Комариний та зливовий!..
Б'є годинник...
І – серце...
І – впертий ціпок...

3.

Дорогою строкатою,
Пружком із креозоту,
Мчимо
По ескалатору –
Від шпал
До горизонту!
Десь ховрашки підсвистують,
Їм навперейми –
Шпали,
Мов гуслі голосистії,
Бадьористі цимбали...
Ну, де тут заспокоїться, –
Як вербам кривобоким

З каштанами,
Вздвж поїзда
Навприсядки,
Підскоком
Змагатися,
Зневоленим, –
До крапки
До мачини –
З полтавськими тополями
Та кленами Сумщини...
До них звітують ласкою,
Ще й кланяються низько
З рябиною
Уральською –
Черемуха сибірська.
В куцах,
Поміж крушиною, –
Берізці й не наснитися! –
Гіллячню довгошийому
Назріло потіснитися,
Коли, –
Було ж немислиме, –
Розгорнеться,
Воскресне
Змажорене фортіссімо
Тайгового оркестру!
Де – спішно,
Де – поволеньки,
Над бором,
Перекатом –
Сокир,
Немов соколиків,
Карбоване стаккато...
Впівголоса,
На здибочках,
Впівруху, опівсили,

Ножівочки,
Мов скрипочки,
Мов домбри – бензопили...
Бадьорими,
Співучими, –
Позавіч пісня лине, –
Зведуться повнозвуччями
Колод суцільних
Стіни!..
Нове хай місто збудеться
Ось тут,
За перевалом,
Де,
Що не крок
Вздовж вулиці, –
Щоб серденько
Співало!...

4.

*З давніх-давен тобольське кладовище називають
завальним – воно знаходиться за міським древнім валом.
Ланцюжок високих могил під покровом беріз
у народі іменують Алесю декабристів.*

З пагорба цього,
Мов з-поза хмар,
Обдивись довкілля –
Там не тісно...
Супокійно,
Ніби задрімав,
Світ лежить,
Безхмарний, мов дитинство.
Там туман,
Як пил з-попід копит,
Там Іртиш –

Перегином підкови,
Там стікає, –
В час і в краєвид, –
Пінний слід
З-під стругів Єрмакових...
Там зійшли
У невідь, у гробки
З-під кайданів, ланців,
З-під Іркутська
Башмаков,
Семенов,
Краснокутський –
Благоденством
Царської руки.
Пам'яте,
Утримай до кінця Вольфа,
Олександра Муравйова,
Збережи Барятинського слово,
Пестелева друга-молодця!
Хто там перемиг –
Монарший суд,
Чи упор на те,
Що духом – браття
Визнають цей край
Своїм прокляттям,
Й до могили
Тугу
Пронесуть?
Вздовж обських,
Вздовж турських берегів
Першохідців
Душі несповиті
Рухались, –
І розгортавсь у світі
Дзвін оков –
Свавільних,
Наче гнів!..

5.

Низом, коло пристані,
 Де й спокій геть поліг –
 Баржі самохідні
 Та ще й ліхтер* віддалік...
 Там гарчить, підсвистує –
 Певно, що пристав –
 Вугільний буксирчик,
 З дивним іменем
 «Корсар»...
 Спішимо...
 Та пошепки
 (Звук – що аж гримить!)
 «Стій, студентська братіє,
 Увага,
 Хоч на мить!..»
 Стійте, друзі справджені,
 Певно, без образ
 Може, Пам'ять нас тоді
 Викликала враз?..
 «Тут лежить Грабовський».
 Може, цим почать?..
 Змовкло тридцять вісім
 Хлопців та дівчат...
 Близ надгробка світлого
 Справдили зупин
 Тридцять вісім доленьок,
 А загін – один!..
 ... Українського слова
 Черешневий сад
 Віддалік од сім'ї
 (Не до цього розмова)

*Морське вантажне судно

Був по-дружньому прийнятий,
Зібраний в лад,
Волошковою ніжністю
Дружнього слова.
Брязкіт пут і сухоти,
До скрушного дня,
По етапах пронісши, –
Не змігши й присісти! –
Тут Поет похитнувся,
Мов сплигнув із коня,
І доземно вклонився
Сім'ї декабристів...
Де вправляє Іртиш
Міць і волю свою, –
Звівся зоряний захід,
І в справах наступних
Не загинув Поет –
Додалось на зорю
В узголів'ї
Злютованих доль,
Невідступних...
Ми полишили
Давній тобольський причал,
Ми суворо здійснили
Трудні налаштування...
Пробний камінь одвідси
Роботу почав,
Підтягнувши дороги,
Характери,
Струнки...

Три доби нас колисали,
 Що й тепер не залиша,
 Світлі виплески Тобола,
 Темно-бурі – Іртиша.
 З-поміж блисків
 Плюскотався
 Білобокий теплохід:
 На кормі –
 Багряний захід,
 З носа –
 Золотавий схід.
 Три доби...
 Громохкі хвилі...
 Віх ясний дороговказ...
 Кедрів
 Стомлені штормівки,
 Плащ-намети,
 Керогаз...
 Як на дальнім повороті, –
 Доле, простір відчини! –
 Слово вихопилось –
 «Правдинськ» –
 З-поміж хмар,
 З височини!..
 Тож вітай нас, білий світе:
 Нам на смуток
 Не зійти! –
 На болоті
 Зріє місто –
 Немовлятко правоти...
 На болоті
 Сходить місто,
 З кожним ранком пророста...
 З-поміж хвиль

Зоріє пристань,
Дебаркадером віта...
Ну, а поки
У притулку
Чотирьох-шести балків –
Вертолітники, шофери
Та сім'я буровиків...
Біля річечки Кайгарки,
Вже й наметам навздогін,
Розляглось:
«Ласкаво просимо,
Студентський будзагін!..»

7.

Місто починається з нуля...
З-під кепчиська
Майстра –
Добра звичка! –
Мружиться теодоліта «вічко»:
Цоколі ретельно обчисля...
Бригадири ловлять погляд цей,
Вчасно розбирають негаразди...
Є питання, –
Їх і не відкласти –
Правду не сховавши,
Мов лице!
Бо інакше –
Втрати немалі...
Ось вона –
Підступна,
Невезенна,
Надглевка
Пружистість глинозема –
Впертий хист
Північної землі!..

Тут гуде робота
Непроста...
Тут не можна взятись
Упівсили...
Завтра
Зацвіркочуть бензопили...
Вже в сокирах –
Спритність нароста!..

8.

Ми звели цей дім –
Піднесено,
Співаючи,
Ми звели його і справді –
Залюбки...
Зруйнував його прораб:
«Степан Степанович!..»
Ну, а дехто,
Стиха:
«Бевзень отакий!..»
Заміряв... Та все сварився:
«Ось я вам утру!..»
Описала коло
Струджена рука:
«Головне –
Аби щоб рівно
По діаметру!..»
(Чоботиськами протупавши,
Зникав...)
Що ж – взяли ми рівномір
(Побрали «уровні»...)
Рихтували,
Підганяли кожен брус!
Певно, то було б досадно,
Коли б дурнями

Визнав нас
Оцей незграбний білорус.
Простуватий...
Що й не зблискував
Культурою...
Очі – синява,
В долоню зачерпни!..
Тут незрідка,
Як до нього ще,
Халтурили:
В стінах
Шпари, –
Хоч собаку протягни!..
А морози ж!..
На вітрах дерева тріскались.
В тих домах промерзлих
Діткам –
Як же їм?!
Бив Степанович рвачів,
Неначе різками...
Дружно правдинці стояли,
Всі – при нім!..
Ми затямили
Цю стельмахівську грамоту,
Далі –
Істину сподобились приймать:
Це щоб стіни виганяти
«По діаметру», –
Треба совість
«По діаметру»
Рівнять...
Нам траплялося
Схилитися у відчаї
І в розпуці опинитися не раз...
«По діаметру
Ладнається –

Засвідчую!..» –
Став Степанович
Діаметром
Для нас...

9.

Завітав
День будівельника
Просвітлений...
Свято... Вогнище... Оркестрик «Дві струни»...
Та й Степанович –
До нас,
В зеленім кітелі,
А на кітелі –
Медалі, ордени...
Щось було у нім
Журливе та непізнане
Під оце, святкове й радісне, число...
Затріщали дрова
Пострілами грізними,
Ніби пальчики,
Що розпачем звело...
... Між пожарищ,
Од війни,
За кожним роздумом,
Що відкрився гімнастерочці простій,
Наближався чоловік
Незграбним поступом,
Увійшовши
В безупинно-грізний стрій...
І ведуть, ведуть думки, до краю змучені,
І душа
Від них не зійде ні на мить...
Пам'ять визнала
Смутні дитячі рученьки,

Вічок синява
Печаллю
Струменить...
Світ ховається
В задимленому обрії...
«Я те полум'я
Повік не розгребу!..
Чим же,
Чим,
Ви хоч порадьте, люди добрії, –
Чим одбути,
Заглушить
Мені журбу?
Дітлашня перегорнула душу всю мою:
Що не хлопчик –
Синьоокий,
Я вже й звик...
Розпрощався із селом,
Але не з думою,
І тепер я вже назавжди
Тайговик...
Все б забулось,
Та нема й донині спокою,
Бо й сюди,
В яку щілину не заб'юсь,
Світло-русою,
Навиліт синьоокою
Повертається до мене
Білорусь...»
Ми мовчали...
Лиш поблискували синіми
(Світло-русими кивати не змогли...)
Багатьох із нас назвали
Тужним іменем –
Нас безбатьківськими
Дружно нарекли...

Хоч не нами
Це надумано чи обрано,
Та видать,
Що час звірявся по нас таки –
Під ударами,
Врочистими і добрими
Наших,
Працею возз'єднаних
Сокир!..

10.

Синій присмерк,
Нібито в серцях,
Бився у міцних кедрових лапах...
І його,
Немов суничний запах,
Пронесла малеча
В козубцях...
Діти звично
Рухались повз нас, –
Гратися в дорослих добре вміли! –
Дрилі,
Ще й сокири й бензопили,
Гостро помічали
Кожен раз...
Об
Вступала важко
В береги,
Теплоходи
Слідували віхам...
Золотавим,
Світлим,
Хвойним сміхом
В серпні

Ось і дощик натрапився,
Наче по призову...
Він тепер
День і ніч
Підсівав та кропив...
І, неначе дворняга,
Ретельно вилизував
Сиротливо-білясті
Реберця стропил...
Отже, черга дійшла –
Дибуюти на зморених...
Ось і плечі
До холоду –
Спробуй, привчи...
Там, де мчав грузовик –
По ярах
Та вибоїнах,
Підвиваючи скрушно,
Пішли тягачі...
І в негоду,
Сорочим зразком,
Ще й напористо,
Перебивши роздроблений грюкіт сокир,
Розхвильований вересень
Стріпував хворостом:
То тріщали кедрівки,
Що й глузд – набакир...

Огрубілі обличчя –
 Спітнілі, розпарені...
 Майстер визнав одразу:
 «Стомились вони...
 Так, бійці до роботи
 Надійно приварені:
 Хоч зубилом
 На пробу
 Візьми та й рубни!..»
 Бригадири
 В перерві
 Ділились «Шахтьорськими», –
 І над лампою
 Риси тверділи на мить...
 Дош,
 Немов пересікся,
 Принишк поза дошками,
 Лиш туман,
 Поміж кедрів,
 На схід струменить...
 Майстре,
 Ти ж зрозумів:
 Тут не зговір,
 Не змовини...
 Не турбуй командира –
 Затям і прости:
 Про роботу шонічну,
 Глевку,
 Ненормовану –
 Як йому з бригадирами
 Мову вести?..
 А роботка ж!..
 Думки та горлянки затиснула:
 Теплотраса назріла –

Жахна, мов правець!..
Але все ж
Не примарою,
Геть ненависною,
Бо вся праця
Повз настрої
Зійде
Нанівець!..

13.

Не теплотраса –
Згуба...
Не сріберна,
Та креш...
У глину –
Й льодоруба
Не втиснеш,
Не вженеш!..
Проте ж, не маєм звички –
Мигцем змінити путь...
Від нас
Дитячі вічка
Свій зір не відведуть...
Не осені й не зими –
Надія сяє в них...
Ми стали пробивними,
(Були –
З непробивних...)
І нам – не до знемоги, –
Хай втома і дійма! –
Нам пісня
Руки й ноги
Надійно
Ще трима!..
Горлянки –

Воєдино...
Під цей кумедний рев
Підскрипують і спини,
Мов стовбури
Дерев.
Сталеві тягнем жили
Повз вічність
Мерзлоти...
На лицях старожилів –
Відлуння
Теплоти...
На теплотрасі –
Тісно,
Ще й радість – немала!
Приймай,
Новітнє місто,
Меридіан тепла!..

14.

... Наближався кінець,
Світлу радість
Доставивши:
У прожекторнім сяйві,
В ясній білизні,
Спалахнув
Заповіт
На розпластанім аркуші,
На брусованій,
Зведеній,
Рівній стіні.
Він пробивсь до сердець
Не мигцем,
Не образою,
Закріплюючи
Вільний перебіг буття:

«Будзагонівцю!
Знай,
Що цією ось трасою
Відчиняє домівку
Дорога твоя!..»
Сходить,
Зводиться ранок,
Неначе відновлений!..
Завертаю додому
Й собі говорю:
«Цілий світ підійшов
До життя,
Незмарнований
На осі,
Що відкрила
Полярну зорю!..»
Я собі заречусь:
Що не вмію –
Те спробую,
В розмаїтті шляхів
Є й незайманий,
Мій!..
Друже,
Силою
Вихоплений
Відцентровою!..
Хай терпець увірветься –
Та впасти
Не смій!..

Літо 1966-2019 рр.

Сніг після дощу

Бешкетує...
Воно ж молоде...
Звично байдики бить парубійку...
Схаменувся...
Чалапає..
Йде,
Перекреслює світ під лінійку.

Ще не впрігся в роботу в'язку,
Йде неспіхом, човгом, ліниво...
Якось дивно – втішатись бузку!
Чом весінньо всміхаєшся, ниво?..

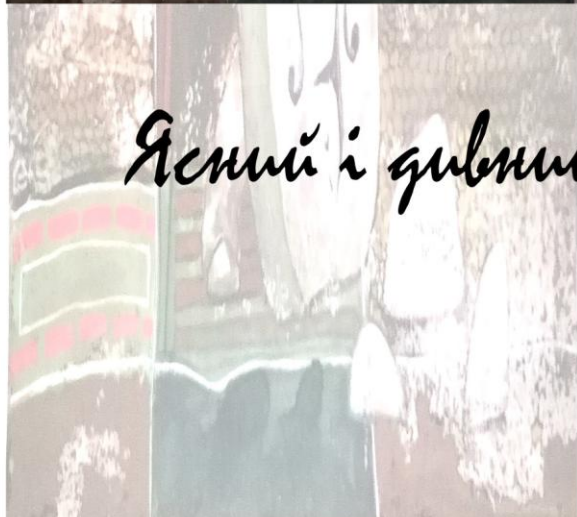
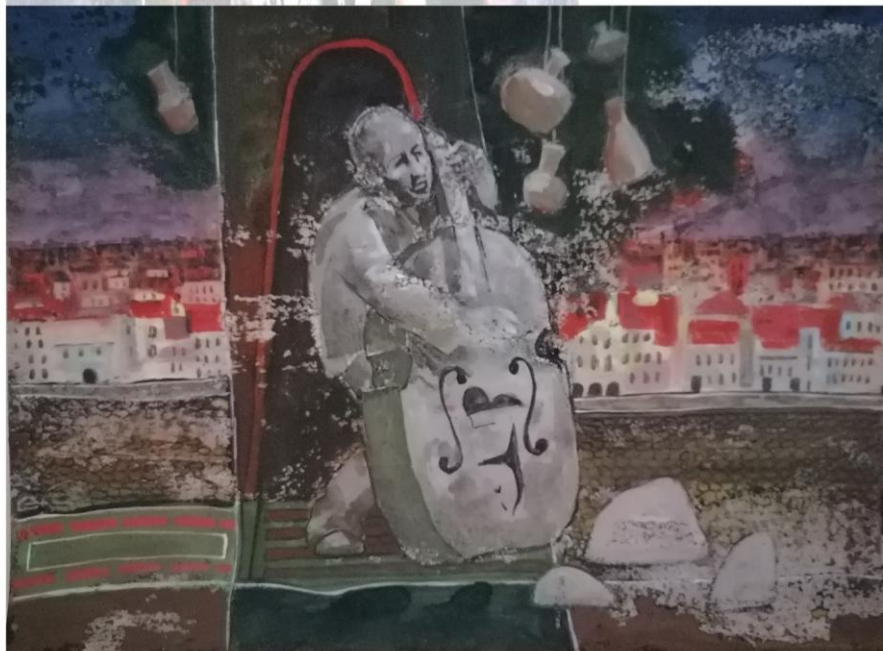
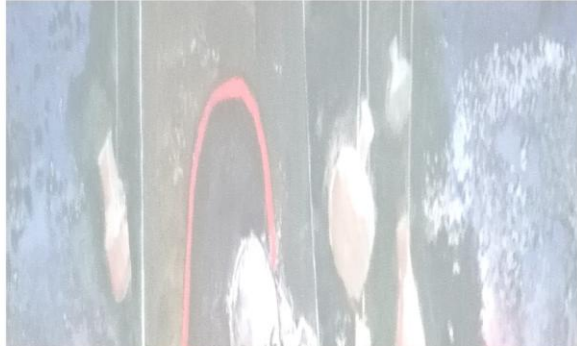
Сніг вгортається в шал вітровий:
«Я іду, я зриваюся, лину!..»
Ворухнувся цвіркун у траві –
Ніби вдячно погладив стеблину.

Сніговиця... То котиться вниз,
То зринає, то в тім'ячко хвиська...
Тут, напевно, розгубиться й лис,
Не спромігшись розгледіть зайчиська.

Може, так назубляється мить
В недовершеном лоні чернетки...
(Десь по дахові дощ бубонить
Однотонним повтором абетки...)

Хай – мілкий, хай такий, що ніде, –
Щастя – вщерть, а журба – до коліна.
Він – студент, що з екзамена йде,
Розколошавши в серці:
«Відмінно!..»

07.02.2015

Ясний і глибокий світ

Монолог вороття

Немало приваб шанувало мене із довкілля.
Не кожен шматок, що смакує – к душі пристає...
Я, звісно, вродивсь на пригорі яснім «Білопілля»,
Проте ж Білопілля – одвіку, Сумщино, твое!

Втаїть би, як марив долонями теплими мами, –
Та в пісню про хату інакший закрався мотив...
Я, певно, спромігся отямиться й снить за Сумами
Невдовзі, як вітер позавіч мене покотив...

Що ж, праця і доля взаємно зійшлись, не сторонні,
Не тільки щоб гладить – й за барки невчас беручи...
Мене ж бо метал зав'язав на прудкім електроні,
Лиш тільки до нас підібрав обопільні ключі...

...Захрясли цехи у лабетах застійної тиші...
І ніби на помах чаклунської, злої руки,
Між креслень завзято гайсають нелякані миші,
Ведуть між верстатів плетіння рясне
Павуки...

Відходять майстри в забуття, до завчасного суму...
І я поміж них – мовчазний, ніби втратив сім'ю...
Скажи ж, добрий люде, зізнайся, а що ж воно Суми –
Невже заблукали в своїм, очужілім, краю?..

03.04.2017

Спадщина

Ізнов сумирний світ –
В облозі ворожні...
І морок – невпроміс
У чорно-білім світі...
Перенесло місток
В пекельному вогні
Аж в двадцять перший вік –
Дванадцяте століття...

Убивць, гвалтівників
Знов полчища ростуть
В рівнянні запальнім –
Повзводно і поротно...
Їх пам'ять розверта
Вже на останню путь –
Крізь жертви, крізь біду,
Навспак, безповоротно...

Там – попіл городищ,
Там – бісяться сичі,
Лисича гавкотня –
На сором та безчестя...
Але ж Боянів клич:
«Згуртовуймо мечі!..» –
Вам – врозлад і навспак,
Призвідники нашестя!..

Відроджувалась міць
Надійної руки,
Що з райдугою в лад
Тримала віщі гуслі, –
І ворог-поганин
Побив свої горшки –
Перед лицем землі,
Де зайди всі погрузли...

Враг душеньку мою
Узяв би під обріз,
Зіницю власну втис
В безжальному прицілі...
Та Слово супроти
Йому,
Неначе спис,
І струни, –
Грізний лад! –
Тятивами дзвеніли...

Вітчизно,
Спокій твій
Бережемо завжди:
Хто – зерням,
Хто – стеблом,
Хто – яблуком рум'яним...
Так щільно чиниш лад, –
Лиш тільки-но зійди, –
І дрібки не втаїть
Врагу
За шеломянем!..

Твоїх пресвітлих зорь
Не загасить вінця,
Як і в серцях у нас
Порушити не вдасться
Спадковий та земний
Боянів дар співця,
Потрійний дар –
Волхва,
Бійця
І землезнавця!..

07.02.2019

Ні!

Чужинський літак
Загуркоче в режимі
«Не наше!..»
Гойднеться турбіна, –
І полум'я зблисне руде...
І Землю,
За мить
Захисні важелі зруйнувавши,
На попіл і тлін
Термоядерний вибух
Зведе...

Зеленої шкіри
Позбудеться миттю
Планета,
І, наче дитя,
Укладеться в останній ривок,
І тільки на мить,
Нежиттєві гойднуться тенета,
І висушить море –
Недолею зроблений крок...

В падучій зорі
Озоветься
Знесилена птиця...
І скинеться в небо
Безсила й зневоднена твар...
Спаплюжена треба,
Така, що живим не наснитися –
Язичницький ідол
Й на мить
Не зведе на вівтар...

Свята наша Земле,
Невитримом страчена мати!
Ми всі – твої діти,
Та як пособить, живучи,
Тому жабеняті,
Що лапкою втрапив у ятір,
Тому ведмежатку,
Що плаче сирітськи вночі?

З такої біди –
Солов'ї безпритульні і рози...
З такої біди –
Навіть сонце
В пекельнім вогні...
І знов над Землею
Смертельні стискаються грози...
Та зйдуть в ніщо,
Спантеличені в нашому:
«Ні!..»

04.02.2019

На переході

Розляглося буття
Манівцями історій,
Не спромігшись
Майбутнє вмістить
В однині...
Світ чекає
Від мене
Стрімких перетворень,
Притомившись,
Творить розбудову
В мені...

Він, творящий,
Зазнав і невдач, і мороки...
Зрозумів:
У роботу заправ не просту...
Певно, й задум його
Розкотивсь на всі боки,
Щоб колись
В надкосмічну
Зайти висоту...

Непроглядна вона –
Ні з фасаду, ні з тилу...
Там – ні жмені повітря,
Ні краплі води...
Ні зірок,
Ні планет,

Ні космічного пилу
Не змогло
Й на мачину
Пробитись туди...

Йй нічим не зашкодить
Ні тиск, ані протяг,
Не здолає
Ні підкуп,
Ані переляк...
Не знайти
Ні щілини в закритих воротах,
Не змістить,
Не наблизить сусідство
Ніяк...

Цей здобуток – не мій,
Тож нехай кудись диба...
А собі накажу:
«Підладнався – зроби ж!..
Налаштуй
Із торбиноньку
Житнього хліба, –
І вперед,
Щоб здолать
Заповітний рубіж!..»

А спасіння та успіх?..
Вони не в моторі,
Не в колесах,
Не в крилах
І не в стремені...

Світ заспраг
Особистих моїх перетворень,
Замолившись в надії:
«Бодай не смутні!..»

І не варто
Сутужно про втому зітхати
І що тяжко далася
Відсутність движка...
Жде
Зворотна дорога
До отчої хати,
Разом –
Довша подвійно...
...Тож двічі
Й важка?..

07.05.2019

І чергу змін спрямовує постійність

Як друг стомивсь,
А ти навстріч – ні кроку...
Чи в змозі щирість датися взнаки,
Як він шукав напوماцки дорогу,
А ти
В пільмі
Втаїв і сірники?..

Чи не зійшло
На спад –
І до зупину
Все, що буяє, міниться, пливе?..
Є чесний крок –
Підставить власну спину
І повернуть страждальцю
Життьове...

Набуток,
Від народження,
Все зриміш
У русі
На відбій, чи на підйом...
Якщо собою справу не закріпиш, –
Хоч замисли
З собою познайом!..

Сьогодні
Я себе спитати мушу,
А відповіддю –
Істину спасу:
Якщо
Лише тілесне
Вабить душу, –
Невже воно рятує і красу?

І лиш тоді
Щось зміниться у світі,
Стражденну душу
Щастя сколихне,
Коли верба
Плекає верховіття,
Зоря
Коріння збуджує рясне...

Як пролісок
Перегортає зиму,
Барвінкові торуючи стежки,
Пшеничний злак
Тужавіє незримо,
Цупкий ячмінь
Лаштується в стіжки...

І в зміні пір –
Ні зради, ані спаду,
Природа все живе злаштує вмить...
Зима підкаже
Вихід листопаду,
А січень –
В новоліття просурмить...

І всім,
Що народилось,
Править стиглість,
Порі й негоді –
Свій момент і лік...
І чергу змін
Спрямовує постійність –
Із дня на день...
Щорічно...
Цілий вік!..

25.04.2019

І наше олюдження зріло з-під жару багать...

Земля ще не вмiла
В заміс перетворювать
Груддя...
В дворучнім труді –
Не окреслилась першість правиць...
Прискіпливо
В морок
Вдивлялось віків першолюддя,
Та все ж доручало
Крайнебу
Трясти блискавиць...

Збігав з-понад шляху,
Та врешті й довірився
Верес
Дичавій щиріці,
Затим – гущині лозняку...
Вже сонячний промінь
Схилив свій круглявий переріз
На рівень землі,
Та й окреслив зіницю людську...

Змарнілі вітри
Метушились в кущах,
Мов шакали,
І сотні віків
Набирались імли
Сновигать...
Таж ми,
Схаменувшись,
Потроху до хліба звикали,
І наше олюдження
Зріло з-під жару багать!..

Не тільки лиш біль
Відчувать призвичаїлось тіло,
Душа –
Западати
На відчай, на жах, на брехню...
Все більш одностайно
Й невтримно
Зусилля пашіло,
Як ми
Гуртома
Вибирали свій хліб
Із вогню...

Ні, ми не одразу
Позбулись тужіння печери...
Ми, зайві в хоробах,
В розкішних палацах – чужі...
Ми й досі,
У розпал
Суціль будівничої ери –
Як миші по норах,
Неначе по гніздах
Стрижі...

В своїх розбудовах
Словесно,
В думках швидкоплинні...
Зринає питання
Із сивої геть давнини:
Чи й справді, хоч трохи,
На душі звелось потепління –
З тих пір,
Як з-під льоду
Останні зійшли
Валуни?..

02.05.2019

Чий ти співвітчизник?..

Як роззявиш рота –
«Гир-р-р!..» та «Гав!..»
З мовного репертуару такси...
В марнодумстві –
Щастя не прогав,
Мріями схиляючись
На бакси...

Так верзеш, –
Заціпить солов'ю,
Злим цунамі
Вивітрило сили...
«О, майн лібер»,
«Брот»
Чи «ай лав ю» –
Материнську лагідь
Потіснили...

У болоті мовному
Мерщій
Розкошуєш
В гонорі та чванстві...
Чий ти співвітчизник?..
Справді, чий?.. –
Ми з тобою –
В різнім громадянстві!..

11.03.2019

Нічії

Як збили по землі оскому
В притулку хатніх квітників,
Відтоді
Майже по-міському
Маніжать дочок та синків.

В душі не знаючи ні втрати,
Ні тиску непоправних змін, –
Надійно вивчилися брати,
Не поступаючись
Взамін.

В химерних мріях про дубаї,
Про ніщці,
Ніби про своє,
До них міське не прилипає,
Й сільське
Давно не пристає.

Думками правлять до землиці
Лише червонці прибудні...
Нудьгують пасинки в столиці,
І вже в селі нема рідні.

Наділ згадають при кінцеві,
Під чарку зводячи жалі...
Складають шану буханцеві,
Що вже й зачерствів
При столі...

09.03.2019

Довічний маторженик

Мені не довелось дурику переймати,
В розкошах дармових маніжитись чи мліть, –
Із праці на труди перебивалась мати,
Не прагнучи собі спочинку хоч на мить.

І Богом, і взірцем ти був для неї, хлібе,
Отож не зрадь у ній ні руку, ні плече...
Вона ж бо, що не день, замішує та ліпе,
Ласкавить та годить,
А потім вже пече!..

Від зваб та від принад щоденно бережений,
Зважаю на терпець – не в поспіх, не в «зажди!..»
Не черствіє в душі довічний маторженик,
Затертий на сльозі, між злиднів та нужди.

Нагрянуть вороги, а він – прозріння в очі,
Щоб я не тільки жить, але й радіти зміг.
Зіб'юсь на помилки – він зводиться пророче,
Непогрішимий шлях схиляючи до ніг...

27.02.2018

Непоет

Обертаюсь у присмерку давньої хати,
А доокруж – то вирва, то яр, то баскет*.
Вам смакує мене в непоети запхати.
Зголошусь, підіграю вам: – «Я – непоет!»

Не чманію в лабетах чуттєвої млості,
Стрімголов не впадаю в запеклий екстаз.
Я зоскнів, розчинившись у житнім колоссі,
Наче в нім забукав... звідтіля й не вертався.

Тож не стільки живу – боржникою понині,
Од тієї неволі не пивши сп'янів.
Я себе воплотив у просторій зернині,
Відгорнувши рясноту тісних бур'янів.

Не розраджу свій хист у тепленькім слівцеві,
Що вже й доля підможе: «Ти тільки почни!..»
Відкотились галявки мої чебрецеві,
Розчинились в чорнобиль мої полини...

Одцвіли, не розквітши, що мак, що жоржини,
А було ж... назрівали, немов із води...
Заплело бездоріжжя той шлях України,
Де цвіли-щебетали смагляві сліди.

*Круча

В цей знекровлений час підймаюсь одрання,
Вивільняюсь липкого свавілля тенет...
Возвіщаю і світ, і своє існування
Негучним, самозречливим:
Я – не поет!..

Не зведусь я від цього та й цим не воскресну,
Не принаджу злорадість чийось гомінку...
І щемкою сльозою,
Мов паводок в'єсну,
Не черкну прижиттєво пошерхлу щоку...

19.03.2017

Злагідні в русі і місяць, і тінь з горобин

Чом соловейко
На власні умощує плечі
Шепіт вербовий –
Співзвуччям не надто й близький?..
Чом же лелека
Підскоки та клекти лелечі
Перегортає
В схвильований гомін людський?..

Чом це зоря,
Коли небо підсвічує й вабить, –
Сходить крізь морок,
На поклик ясний у вікні?..
Чом із лугів
Золотаві сузір'я кульбаби
Перебігають
В небесні суцвіття-вогні?..

Я засинаю
На тихім,
Щоденнім відливі
І прокидаюсь,
Мов сон знеколиmano мій...
Дивна округлість,
Зароджена в яблуці й сливі,
Зримо й найперше
Втілилась у кулі земній...

Вже й супротивник
Вчаївся
На прикладі миші...
Ти ж закипаєш від люті:
«Ти знов – не правий!..»
Чом це життя,
В зародковій проклонувшись тиші,
Перебирає на себе
Неспокій і шал світовий?!

Не звинувачу...
На спротив не виставлю душу...
Злагідні в русі
І місяць, і тінь з горобин...
Тишу космічну
Зустріти і визнати мушу,
Як і нескорений
Буркіт
Ракетних турбін...

29.04.2019

У цій весільній заметілі

Гайстрі
У травах схиляться привітно,
Перегукнулись в лузі
Журавлі...
Відновлюється рух
Бджолиноквітно,
Навстрічно –
З-над землі і до землі.

Вслід заморозкам
Висіялись роси,
Квітневий дощ
Сипнув із-під поли...
Перекипіли цвітом абрикоси, –
Й одразу
Вишням приклад подали.

Ще манівці
Відновлюють спекоті,
А це вже й проріст
Очі проглядів...
Життя
Заметушилось
На прильоті,
Роботостигло
Вулик загудів.

Ось так відкрилась
Початкова школа,
І саме тут
Проблиснув білий світ:
Пелюстки –
Снігом випали довкола,
Їм наперейми –
Бджіл спекотний зліт...

І доки літо
Визріє у тілі...
Аби довести: все це – на роду,
Піду,
І в цій весільній заметілі
Робітний шлях
Завчасно прокладу...

27.04.2019

Сіверко

Раннє літо... Теплінь... Наче окріп
З виварки... Раптом – Хвись!.. –
Ніби на окрик: «Прилинь!..» –
Сіверко*.
Прилетів. Кресонув
Між зимою і літом лінію...
Нагадав про кампанію призовну
Інею...
Вкрив тендітно-вразливий сад
Язвами...
Дорікнув: та чи я ж вам не брат
Названий?!
Що обклав увесь білоквіт,
Вважай, митами, –
Тим дорожче люд-родовід
Цінитиме.
Що за користь зо всіх старань,
Як без ризику?..
Це як з виблиску спозарань –
В морок присмерку.
Там – змарнується нанівець,
Тут – як трапиться...
Успіх – вартісний, скаже й грець,
Як по крапельці... Раннє літо...
Яса... Теплінь –
З виварку...
Коли раптом – знайома тінь...
«Сіверку!..»

06.05.2017

**Сіверко – холодний північно-східний вітер,
що принадився до нашого краю, до Сіверщини...*

Цвіте голосоквіття звідусіль...

Я вийшов,
Незодягнений і босий...
Що світ довоколаземний
Витворя?..
Розсіялись
Невитоптані роси,
Зайшла в проміння сонячне
Зоря...

Торкалося гущавини
Повітря,
Стурбоване –
Будь-що не пристає...
Водою пересичене безвітря
Вгорталось
В тіло вранішнє моє...

З-попід суботи
Визріла неділя.
Квітневоденно
Скресла перша мить...
Спочинком набубнявіле безділля
Жадало
Стан роботи охопить...

Підвівся день...
Невкірними устами
Прошелестів здрібна,
Мов дитинча...
Затиснута
Між селами й містами,
Цвірчить вода –
Щось тямить,
Визнача...

Де б я не зріс –
На пагорбі, чи в лузі, –
Цвіте
Голосоквіття
Звідусіль:
«Не забувай,
Що ми з тобою
Друзі,
Ось тут – життя
Твого й мого
Ціль!..»

Про мене
І невтраченого друга
Обаспасенний спогад прощемить:
За ним,
Неначе тінь, відійде туга –
На рік?..
Повноквітнево?..
Чи на мить?..

27.05.2019

Ясний і дивний світ

Між Конки та Дінця – знеструмлена Каяла,
Що ніби знемогла під натиском весла...
Мене в тісних вирах Природа видивляла
І в нетрях лихоліть зненацька віднайшла.

Ясний і дивний світ схилився наді мною,
Вточивши зі снігів живлющої води,
Світанок оповив розгін озиминою,
Стинаючи зими скоцюрблені сліди.

Я, певно б, не зумів підвестись чи ступити,
Єднаючи життя звіддалені вогні,
Для Слова надібрать сонцевої сюїти
В симфонію небес, над зорі трав'яні...

Не те щоб вознести – не відав, як озвати
Сей первозданний світ, існуючий довкіл...
В колиску, між пісень, мені вклала мати
Сподіванки тремкі – при помислі тривкім...

Мій незміцнілий зір ще застило імлицем,
І волю, мов туман, стискало в п'ястусі...
Та Сонце, що не мить, спиналось вище й вище,
І мати, вслід за днем, світлішала в лиці...

17.04.2017

Кружляє листя...

Жив чоловік –
Ні юний, ні старий,
І діточки –
В один голодний ротик...
Порожня гільза
Брязнула в пирій,
Роки минули –
Ворухнувся стрій:
Там золотий
Відрили
Самородок...

Бив проміж очі
Відблиск неживий
Від борозни
Розораного долу...
Аж тут,
В металі,
Просвіт круговий,
А далі –
Згірклий дим пороховий,
Затим –
Руда полоска солідолу...

Далекий червень...
Наче з небуття...
Неначе в часі
Втрачена потреба...

Потьмарена латунь
Не до пуття,
Із пам'яті,
Як із напівжиття,
Перед лицем
Сьогоднішнього неба.

На гільзу,
Учорнілу як на те,
На всю красу –
І нинішню, і древню –
На все,
Що не розквітне
Й не зросте,
Кружляє листя,
Й справді золоте,
Кружля,
Не опускаючись
На землю...

20.02.2019

Лиш тобі

Нетруджене сонце доранню імлу розбиває.
Так сипле іскріння навкір світанковій зорі!..
Чому ж це душа, непрозрівши, як часто буває,
Спросоння рухнеться, – й заціпне, мов кріт у норі?

Рясний зелен-світ не шелесне в густім розпогодді,
Покірне тепло – хоч візьми та й на плечі накинь!..
Земля обкрутнеться, підійде, – й не скаже, що годі
Ліпцем* ворушитись в облозі чіпких сновидінь...

Встає невідпінанно, за ніч очужілий достоту,
Немов запливає в долину очей, небокрай...
Та стверджує серце, людську прихиливши істоту:
«Спочатку розкидай... А вродить – одвідти збирай!»

Сей голос бринить в суголоссі співдружнього хору,
Довірся цим чарам, проте не піддайся журбі...
Нема – та й не буде! – у світі земному повтору,
І весь цей огром подаровано враз –
Лиш тобі...

27.04.2017

*Ліпець – обкатана хлібна м'якушка

Щастю порадіти

Горя, а чи зради,
Не боюся,
Перед сильним
Голову не гну...
Небо,
Що підсинюється в русі,
Викликає
Справжню дивину.

Так расту!..
Діброви мені в пояс...
Видихну –
Зоря замерехтить...
Що вже рисака –
Електропоїзд
Зупиню,
Либонь, в одну лиш мить...

Тільки ж ні,
Не в цьому власне щастя –
В доблестях
Пробитись до мети,
Як мені й мурашку
Вже не вдасться
Від біди-халепи
Одвести!..

Бо лише про тебе,
Білий світе,
Мрію,
Не відводячи повік...
Тож чи можна щастю порадіти,
Сходячи
На шепіт,
Чи на крик?..

24.02.2019

* * *

Сяйво місяцeve,
Січнем висічене
Із галактик, з-поміж зірок...
На розвій Добротвором висвячене,
На земний швидкоплинний строк.

Зеленцем одсахнеться падалиця,
Всохне пуп'янок – не зважай:
За негоди спасенно згадується
Вереснево-пруткий врожай.

А як доля – марою вітряною,
Що й надії – під три чорти, –
Зарічися: «Всі згуби витримаю –
На абищицю б не зійти!..»

04.02.2015

Не спокушусь

Не спокушусь,
Як підхвальба одразу
В напівздобутках вистежить мене...
Мені не боляче,
Якщо сліпа образа,
Злом не помисливши,
Недобре
Щось утне...

Слова неvtішні,
Кинуті з досади,
Як у в'язучій глині лемеші:
Вони, звичайно,
Здатні
Загусати,
Не ладячи ні ґрунту,
Ні душі...

Трудивсь без розгину,
Та підійшла невдача...
Пухнасте сходило,
Дозріло –
Крем'яне...
Нестерпно боляче,
Як співчуття гаряче,
Зірвавшись каменем,
Під серце
Шмагоне...

22.04.2019

Монолог журавля

Напевно, владцем не доопрацьований –
Ледь не втопивсь, невмійко, на плаву...
Сім раз лицьований,
Та не перелицьований,
Таким недосконалим
І живу...

Старань – на гривню,
На копійку – користі...
Як не крутнись –
Не бачу вороття...
Довкіл – все ті ж,
Ретельні та прикористі:
Ледь зівонеш –
Розірвуть на шмаття...

В біді – гаплик,
У горі – не докликати
(Помічників,
Якби ж рятівників!..)
Не розповім,
Бо вмю лиш курликати,
– Німий та й годі!.. –
З висновку
Круків...

01.04.2019

Безсоння

Доленька –
Не позаздриш:
Вперта, що й не змінить.
Стогне, кряхтить Земля
В тугій портупеї гудрону...
Ніби солдатська бляха, –
Видраєна, аж горить, –
Визорів прямокутник
Нічного аеродрому.

Менший мій –
Задрімавши,
Чує: джерельце бринить,
Піщинки, ледь-ледь стикаючись,
Дзенькають, та не строго...
Спить мій синок,
Чутливо –
Начебто і не спить...
Стихни, тривого,
В гуркіт
Не потури малого...

Спить мій пустун...
Дитинство
Власні творить права:
Білу хмарину – голубом,
П'ятницею, Робінзоном,
Чи легковажним пуделем –
Знову щось затіва!.. –
Можна, тихцем від матінки,
Драла помчать по газонах...

Як же Земля? –
Страждає:
Знов у борні жиє...
По-материнськи тяжко,
В колі тіснім багнетів,
Чує,
Як задихається
Серце безсонне моє,
Стиснуте п'ятірнею
Гарячих її континентів...

Лиш до легкої зваби –
Доля – ані на мить,
Бо і Землі не спиться
В тугій портупей гудрону...
Наче солдатська бляха,
Видраєна,
Аж горить,
Висвітив прямокутник
Нічного аеродрому...

02.02.2019

Веснянки

Чудні неслави походеньки!..
Отож, послухай-погляди:
Спочатку лагідне: «Руденький!»,
А врешті –
В'їдливе: «Рудий!».

Ось так однолітки
Негорді, –
(Ану, хто ліпше шмагоне?)
Непроминально, при нагоді,
Дотепно
Шпетили мене.

Я захищався,
Як од щигля,
Була стратегія така:
Дражнилка доки не настигла, –
Задати вчасно драпака.

Ось тут про мене скажуть свідки:
Навряд чи витримка була!..
Явилась жінка,
Мов нізвідки,
Рукою дивно повела...

Й неначе в казці,
Вража сила
Зателіпалась,
От братки!..
Як жінка вмить оголосила:
Мовляв, рудий,
Та не бридкий.

На ворогів моїх
Ні радість
Тепер не зійде,
Ні розмай –
Зуміла жінка обізватись
Єдиним:
«Ти їх не займай!..»

С тих пір –
Мене вже й не займали
Свавільні кривдники мої,
Лиш очкурі
Міцніш тримали
Й підсвистували,
Солов'ї!

І миролюбно, –
Справжнє диво! –
«Привіт!» – скидали на ходу...
Прощай, жалка моя кропиво,
В даремнозгубленім
Саду!

Невже, –
Хоч запитай у неньки, –
Веснянки
Враз перевелись?..
Гей ти,
Мій кривднику давненький!
Ти де сховався? –
Озовись!..

08.03.2019

Сміла вишенька

Стара зійшла по часові в сучок,
А щоб родить – вже ягідка й не сниться!
Пробився поріст, до вовчка вовчок,*
Зашнурував бриласту погрібницю.

Чому б то під сокиру не пустить
Оту стару призвідницю мороки?..
Лиш пасербиків мишачі хвости
Із пирію викошував щороку.

От тільки ця... Чи в рості замала,
Чи на вершок від леза відступила,
Та, – цьогорічна ж! – раптом розцвіла,
Позаздрила й старенька: «Ох і сміла!..»

«Та що Ви, мамо!..» – юне їй віття
Півголосно, бо сил іще замало...
Тож ягідку єдину, мов дитя,
У шепелявім листячку ховало.

І зніtilись черешні, мов старці:
Крізь їх життя, безбарвне й тихоплинне,
Зажеврілась у червня на щоці
Нестраченої крові крапельина.

21.05.2007

**Вовчки – пагони, що проросли од материнського кореня*

1 ми зазнали
переламтуванъ

Шлях у майстри

Уміння й праця –
На один манір,
І новачкові –
Зрадницька принада:
Рясних думок
Примарний сувенір,
Пісних здобутків
Легковажна влада...

Не метушись.
І не марнуй зусиль:
Порожняком –
Чи варто гнути спину?
Шукай свою,
Підкорюючи біль,
Відроджену у праці
Серцевину.

Вишукуй доти,
Доки не знайдеш
Високий плин
Крилатої роботи,
Майстерності
Тужавий шов та креш –
Поміж площин
Занепаду і зльоту.

Єсть результат!..
Тож надолужуй час!..
Рука і думка –
Зводяться прицільно...
І вже майстерність, –
Не дарма ж навчавсь! –
Утверджується
Зримо
Й новаційно!..

28.02.2019

Весела хата

Катерині Майдан

Збігли пообіч сѣла
В затінь роси й зела...
«Хата моя – весела...» –
Бабця розповіла.

Ми ж тамували подив:
Нібито з бур'янів,
Прошурхотів господар
Жмутком пригаслих снів.

Може, що труд – в надлишку,
Може, в рою думок...
Якось дійшов обніжку,
Там назавжди й примовк...

«Так і живем потроху –
Мостимо крайню путь...
Внуки сюди й дорогу
Ледве розпізнають...

Я ж бо... де правду діти!..
З мене - який ходок?..
Добре, сусідські діти
Внаджують у садок.

Хата й до них озветься –
Рада, що все ладком...
Бачите? – он сміється
Кожним своїм кутком...

Входьте, розправте плечі...
Зустріч – все ж не кінець...
Грають черінню печі
Горщик та чавунець...

Може, в мовчанні строгім,
Вам, у сутужну мить, –
Сміх цей, устріч дорогам,
Радісно просурмить...»

20.05.2017

Мить рівноваги

Де ж воно, щастя – в ладу, між везінь чи в спромозі?
Я серед буднів його розпізнати не зумів...
Вийшов край степу, довірився грузлій дорозі,
Що підкотила, забувши вернутись домів...

І повела – на підйом, де – прямцем, а де й нижче,
Душу б турнула на друзки, на щент, на шмаття...
Люто під ноги вкидалось чіпке бур'янище,
Вперті підніжки довкіл наставляло груддя.

Все ж не старався цієї уникнути школи,
Та з відкриттів, що збулись, вкарбувалось одне:
Ти серед хати чатуєш в безсонні, відколи
Пошуки щастя до мандрів штовхнули мене.

Щось та й надбалось, а дещо зійшло на мороку –
Тут розбереться, та все ж не сьогоднішній, час...
Все врівноважить – дісталось останньому кроку,
Що на порозі знесилено впав поміж нас...

19.05.2017

Обличчям до кульмана

Над різнойменністю ліній,
В роздумах, від нужди,
Крил твоїх змах журавлиний
Викресався назавжди.

Птице моя дерев'яна,
Ти ж не рідня
Журавлю...
Спокій-утіха
В'яне,
Вихопившись
На «люблю!»...

Зріє пора везіння,
Роздум позбувсь невдач...
В жалісній ноті осінній
Сумнів зійшов на плач.

Чом же,
Як щось неладне,
Де не ступнеш –
Дивина,
Зріє,
Мов тїнь крилата,
Позаглибїнь вікна?

Зустріч гряде,
Чи сватання,
Доля з-попід крила?..
Скресла між ліній ватману,
Міцно в полон взяла...

Пручалася вперто...
Спіймалася,
Врешті зреклась
Вергінь...
На аркуші лиш
Зосталася
Роздумів
Світла тінь...

17.01.2019

Майстерність

*Пам'яті токаря
Геннадія Ларінцева*

Ти входиш в цех,
Неначе в синє море,
І вже верстат готується в розбіг...
Моторний гамір у суцільнім хорі,
Неначе флот,
Прослався біля ніг...

А ти – в старім, незміннім тільникові,
Потертий «кльош» пасує ще тобі...
І всі «мідяшки», ладячи в розмові,
Підспівують з тобою далєбі.

Ти знову –
В тім напористім азарті,
Міцний, солонуватий –
Та вже й тут...
І в кресленнях,
Мов капітан по карті,
Уточнюєш новітній техмаршрут.

А синява очей –
У повній силі,
Росинки поту –
Бризки на лиці.
І лиш встигає стружка,
Наче хвиля,
Дробитись
На титановім різці.

«Професія, – смієшся, –
Чоловіча,
Гірка для прісноводних,
До бридні...
З поверхні, може, й вирятує звичай –
Вона морська нестерпно
В глибині...»

І ти правий:
Не кожному в пригоді
Токарство це –
Як мовлять,
Не з руки...
Тут потерпають,
Наче в штормоводді,
Прогулянкові
Душі-катерки...

Та є такі,
Що не втрачають тями,
У них в покорі –
Будь-який метал.
Вони востають вперто
Мозолями
В штурвальний рух
Верстатних причандал.

Та так востають –
Спокою не видно!
Лише шурхоче стружка
В глибині...
І ти співаєш
Про близьке і рідне:
«Тут моряки –
Без моря
Не сумні!..»

15.01.2019

І ми зазнали перевлаштувань...

Наш дім – запав...
На сході – інший дім
Зійде в пророцтві щедрої зозулі...
Не озирайтесь –
Я вам розповім
Про те, що дні сховали проминулі...

Так, ми зазнали перевлаштувань...
Так, ми сповзли – з борні до самозречень.
Зайшли у звичку – замість поривань,
Чужий багаж
Взяли на власні плечі...

Спаплюжили зразка привабний знак,
На спід втоптали все, що рветься вгору...
Різець перекували на різак
І замість волі – визнали покору...

Й не викличе огиду, а чи страх
Стічна канава –
В тім, що не аорта...
І нам, охлялим,
Враг – то вже не враг,
Дарма, що нас озиркує спогорда...

Щось істинне згубили у труді...
Ще й не звелись, та зволили зігнутись...
І якось підмінили у ході
Наказ «Вперед!..» –
Велінням «Розвернутись!..»

Чи це вже мряка очі запина,
Скривився стан, зламались попереки?..
Чи згордувала
Зірка провідна
Слов'янським стягом
«Із варяг у греки»?..

02.12.2018

Ластівка

Робочий день... З ним заодно
Службова справа-недоріка...
І раптом – крилець заковика
До нас, в прочинене вікно!..

До нас, крізь паводок турбот,
Думок і рішень порошини,
Мов увірвався спів пташиний –
Не як додаток до пригод.

Неначе щастя світлий біс
У блискавичній виник миті:
Книжки, що мудрістю сповиті,
Розквітли – радісно, до сліз...

Облич порозумнілий вид,
Очей, де світ розцвів неначе...
Немов зійшла пора пробачень
Всьому, що склалось унабрид.

В занудстві цифер – виник сміх,
Комбайн креслярський видав соло...
І квітень зріс – один для всіх...
Для всіх?.. –
Невже це випадково?..

Кінчався витримки запас,
І доля нами ще вертіла...
І раптом – ластівка до нас
Цілком зненацька
Залетіла!..

25.11.2018

Діалог з роботом

Зійшли віки,
Ніж палицю зігнуть
Спочатку – в лук,
Затим – в дугу і в обід,
Щоб уявив самодостатній робот:
Моя лиш
В праці
Вирізьбилась путь!

Тебе ж на бездоріжжя суєти
Веде покірність логіці, мов звичай...
В мені ж –
Лише нуртують протиріччя,
Тож я – живу,
Чим перейнявся ти?

Де зрієш ти?
І в що бездушно вник?
В Езопа?
В Лафонтена?
От потіха!..
Малюй кривулі суму, а чи сміху,
Ретельний учню – ти до цього звук!

Принаджуй одиниці та нулі,
Проте ж затям: зійде зоря в накалі,
А не в різниці лиш потенціалів
Між полюсами неба і землі.

Не з алгоритму, ні, й не від числа
Цей рвійний поклик:
«Мите, зупинися!»
Ти, вже йдучи, гидливо озирнися
В спохмурені підвали ремесла.

Цей виклик мій,
Він – з іншої пори,
Ось там надійно склались обладунки...
Давай зведемо інші розрахунки,
Щоб з підмайстрів –
Пробитись у майстри!

11.11.2018

Замріялась жінка

Розібрані книги,
Папери укладені стосом,
Виходять колеги,
Киваючи звично:
«Бувай!..»
Замріялась жінка,
Бо, певно, й роботи їй досить,
Й задума обсіла,
Така,
Що «ану, постривай!..»

Можливо, для смутку
Вагомі у неї причини,
Чи, може, вона
Розібрала життя
Наперед...
Тож ви,
Ідучи,
Обережно ступайте, мужчини:
Нехай свої роки
Вона
В один вузлик збере!..

Загрюкають двері,
Що вже й прохідній все набридне...
Щосил защебечуть
Підтоптані ледь
Каблучки...
Той світ,
Де вона –

І дружина,
Й кровинонька рідна,
Свої незрівнянні
Сповідас
Материки...

Єдиний,
Жаданий!..
Ступни їй назустріч,
Порадуй,
В душі воскреси
Призабуті, можливо, слова!..
«Кохана!..»,
«Дівчинонько!..» –
Ліпших імен
І не згадуй:
Вона в них квітує
І щастям новим
Ожива!..

21.02.2019

Шанувальна до 85-річчя Білопільського професійного ліцею залізничного транспорту (ЖУ – 2)

Прийміть, о браття, чесний вияв
(І щось отут – все «хвись!..» та «плюсь!..»)
Жену поперед себе хвилю,
І в ній замало не втоплюсь.

Ні, я не зважусь і не всунусь
В чужої долі течію, –
Мигцем прогляну вашу юність
І, проміж вашої, свою.

І, входячи в оцей фарватер,
В оцю ясну, святкову мить,
Лицей, турботна альма-матер,
Між нас тихенько гомонить:

«Ну як же долі не радіти,
Як серцем стримати квилінь –
До мене з'їхалися діти
З кількох, принаймні, поколінь!

І всі – найкращі, всі – зразкові,
З найдальших сіл, з найбільших міст –
Той – підприємець, цей – військовий,
Та – лікар, ця – економіст...»

І де б нас доля не жбурляла,
Та кожен в серденьку проніс
В майстернях кутого металу –
Заслон од розпачу і сліз.

І пасував останній відчай
На запит строгий, ось оцей:
– Ти що закінчив? – Залізничний...
– Ліцей? – Ну звісно, що ліцей!..

– Тож Білопільський, значить? – Отже!..
– Той, що на станції? – Авже...
Якого зміна наймолодша
Нас тут очима стереже.

І назріва поміж рядами,
І хитро дивиться на всіх –
Хоч не стара, та довгождана
Примовка, що зійшла на сміх:

«Зазирни в ЖУ, дружок,
Їжа там – найвища:
Вранці – чай, в обід – чайок,
Звечора – чаїще!..»

23 листопада 2007 р.

Кладка

Злегка потойбіч шелеснула гілка...
Ти підійшла до води уночі...
Місяць русявий, прудкий, наче білка,
Зручно вмовстивсь на твоєму плечі.

«Люба!..» «Коханий!..» – і сріберна кладка
Перехопила пружну течію...
Тьохнула в серці моему здогадка,
Ніби довірився я солов'ю.

Випали з рук недостругані весла,
Защебетали з-під ніг камінці...
Лячно здригнулася кладка і щезла,
Безліччю скалок розтала в ріці...

Я не стривожу її, нешироку,
Весел повік не торкнеться рука...
Квилить вода. І на відстані кроку
Сріберно зваблює кладка хистка...

1992

Мәй гәбәрнәи сәминәпә

ПЕРЕДМОВА ДО РОЗДІЛУ

На моєму письмовому столі (він з однаковим успіхом послуговує і в інших сільських життєвих потребах) рясніють, розкладені мною поза всяким порядком та системою, книги, більшість із них – із дарчими надписами, адресованими мені. Автори книг, – збірок поезій, – це переважно мої колеги по Літературному інституту, із творчих семінарів Миколи Миколайовича Сидоренка (мені поталанило пройти в ньому всі шість років навчання, з 1971 по 1977 рр.), а також – із семінарів поетів Володимира Цибіна та Льва Ошаніна. За цим же столом, на червоному місці, в узголів'ї столу, сидить Олександр Пушкін. Трохи далі, та все ж поряд з ним, скромно примостився його сучасник Василь Туманський, до речі, наш земляк, бо народився у с. Чарторици, Глухівського повіту, отже на Сумщині. Він тримає в руці аркуш, на якому рябють рядки сонета «На смерть Різнич» – з присвятою Олександру Сергійовичу. Ліворуч та праворуч від них – поети, мої колеги по семінару – Петро Попов, Микола Малашич, Михайло Вишняков, Геннадій Касминін, Ігор Крохін, Валентин Васічкін, Григорій Кукарека. Два останні – живі й здорові. Валентин мешкає і творить Поезію на Орловищині, останній з переліку, Григорій – із Поволожжя, з калмицького краю. Він тримає в руках книгу власних поезій, на першому аркушеві – гріють мою душу вертикальні рядки дарчого надпису: «Юре Назаренко, на добрую память от степняка Григория Кукареки. В надежде и вере получит и от него сборничек стихов, один из которых – о маме: «Хай не черствіє хліб на твоєму святому столі!». Я запомнил навсегда!.. Осень 1974 г. (Підпис)». На прохання Григорія подаю у першому розділі цієї книги поезію «Вінишувальна» (це про неї йде мова).

Миколо Миколайовичу! Я не забув про Вас: ось Ви, поет Сидоренко, сидите неподалік від Василя Туманського, тримаючи в руках аркуш із власною поезією «Белым-бело», у перекладі, зробленому мною – «Білющим-біле». (Дата Вашого написання твору – 1945 рік. Опублікований у другому томі двотомника в 1970 році).

Майже всі, хто за цим столом – випускники Літературного інституту, більша частина з них пройшла навчання у семінарі, яким, до речі, керували Ви...

Ось вони тихенько присіли нині неподалік од В.Туманського та Миколи Рубцова – випускника Вашого семінару.

...А ось темніють невизначні в часі постаті представників минулого, та ще й не нашої землі. Вони тримають в руках фоліанти, позначені часом і простором, виконані стародавньо-англійською мовою. Бодай, сприйняли мої переклади своїх, воістину безсмертних, творів, що успішно подолали, разом зі своїми авторами, чималий шлях, довжиною у 10... 13 століть!..

Друзі, твори яких я переклав і додав до цієї книги, а отже і весь загал моїх читачів! Даваймо приступимо до читання!.. Мова українська радісно розкрила для вас свої щирі, воістину братерські, обійми, чим нині сердечно ушановує вас, а значить, поважає й себе.

Поету

Сонет

Поете! Не чекай вселюдського визнання.
Захвалювань палких миттєвий шал мине;
Над осуд глупака чи натовпу знуцання, –
Терпіння збережи спокійне, крем'яне...

Ти цар: живи в собі. Хай вільне поривання
Для розуму твого залишиться звабне,
Удосконалюй дум супліддя визначне,
Не правлячи оплат шляхетному дерзанню.

Вони – в самім тобі. Ти – свій найвищий суд,
Мерщій поцінувать зумієш ти свій труд.
Чи ти, художнику, насправді з ним у згоді?

У згоді? Тож нехай юрба його ганьбить
І нехтує олтар, де твій огонь горить,
І рушить твій триніг в дитячому розгойді.

Переклад виконано у жовтні 2015 р.

В. Туманський

На смерть Різнич

Сонет

Присвячується О.С. Пушкіну

Ти прожила дружиною кохання:
В твоїх устах троянди подих ріс,
В метких очах, не створених для сліз,
Цвіла жага небес, чуттів палання.

До ніг твоїх, мов дружнє поривання,
Світ прихилився – твої кайдани ніс;
Та Гіменей, як той мороз, навис,
Тендітну квітку загубивши зрання.

А де ж тепер зальотників твоїх
Блискучий рій? Де тужне голосіння?
Поглянь: до інших – їхні устремління,

Новий вогонь хвилює душі їх,
І лиш тобі сей брязкіт струн чужих –
Одним – одне завітне відгоміння!

Переклад виконано 09 жовтня 1998 р.

Пісня

Присвячена А.О. Смирновій

Я про блакитні очі мріяв,
Кохаю нині чорнії.
В тих – ніжності блакитний вияв,
Ці ж – ваблять непокорою.

Що перші – дивляться, не в'януть
І не міліють ласкою.
А ці – й не блимнуть, а як глянуть –
В них стільки влади царської.

Ті – знітяться, – та й блиснуть сльози
Печаллю безсловесною.
А в цих – не сльози, а погрози,
А сльози – для підкреслення.

Ті – хвиль життєвих усмиріння,
Сіяння щастям, втіхою,
В цих – блискавок жаских яріння
І самовладдя дихає.

Та, ніби молодість, прекрасні
Вони можуть й силою.
О! Славу й радість за це щастя
І душу не помилую.

Я про блакитні очі мріяв,
Кохаю нині чорнії,
Хоч те, що в них, душі не гріє,
Таж вабить непокорою.

10 жовтня 1998

* * *

Мій любий братику, прости!
Знов моя молодість зі мною.
Та радість, пара супокою,
Нехай повік лиш там, де ти.

Нехай домашнії Харіти
Тебе схиляють до розваг.
Й про мене з ніжністю в думках
Ті примхи спробуєш зігріти.

А я... не знаю, де знайти
Себе в тім царстві прохолоди,
Де серцю вдосталь насолоди
І вдосталь суму й клопоти.

Йду... невідомістю томлюся,
Докорам розуму глухий:
Чи ще зустріну погляд твій,
Чи любим голосом уп'юся!

Молись, Аркадію, молись
За мене щиро, друже чільний!
Можливо, твій розумник вільний
В кайданах вернеться колись!

09 жовтня 1998

Грецька ода

(Пісня грецького воїна)

Наш меч, блискучий та меткий,
Б'є поневольників Еллади;
На смерть б'ємося, без пощади,
Нам грізна січа – рай близький;
Хай стануть кров'ю наші води,
Не будем щасні без свободи.

З нас кожен кару друзів зрів,
І черні підлої натугу,
Міські пожежі і наругу
Над честю божих олтарів.
Нам не скорбота, не погрози, –
Потрібна кров за наші сльози!

Так! Знаком на знаменах сих*,
Красою, що дали предтечі,
Ганьбою зрадництва і втечі,
Безчестям жон, дітей своїх, –
В жнивях кривавих ми озвёмось,
Помститись ворогу клянемось!

Не буде радості між нас;
Зів'ялить незаміжжя діву,
Поля заглухнуть без посіву,
Сопілок змовкне мирний глас,
Допоки грек над злим турчином
Не вдіє мсту достойним чином.

10 жовтня 1998

*На знаменах грецьких інсургентів зображено хрест з написом «Свобода». (Прим. автора).

Моя любов

По дневі день сплива мершій,
Безслідно – серця не схвилює,
Та, друже любий, образ твій
Понині у душі моїй
І в кожній думці владарює.

Я навіщав прекрасний край:
Там гомін моря слух вбирає,
Принадно свіжо сяє май,
Олив і лаврів тихий рай
Людину тінню обгортає.

Там, в лоні лінощів і мрій,
В солодкий час нічних туманів, –
Мов бачиш на горі крутій,
Навкруг мечетей, в далі тій, –
Оманливі привиддя ханів.

Там жони, потай від чеснот,
Лукавим поглядом принадним
Щасливих зваблюють заброд
На легіт ковдр, на ніжний одр,
В гарем, повитий виноградом.

Та в тім краю, на тій землі,
В безплідних пошуках змарнілий,
Я ніс, великі та малі,
Єдині мрії і жалі
До тебе, анголе мій милий!

Мов з ночі пісня солов'я,
Мов бранцеві вітчизни звуки
На тлі чужого ручая,
Втіша мене любов твоя,
Суцвіття млості, щастя, муки.

Люблю: любов співа в мені!
Моя і втіха, й насолода!
Втомлюсь життям в самотині, —
Майне вид милий уві сні,
Життя жагуча нагорода.

Кільце

Бажань, чуттів змарнілий спадок
Розцвів чола мого навкруг.
Я кільця наймиліших згадок
В суцільний поєднав ланцюг.

Взірцем яскравої печаті
Кільце в нім кожне блискотить
Й одне лиш сяйвом благодаті
Мене наповнило в цю мить.

О, то ж кільце пори святої,
Пори надій і сподівань,
Пори мрійливості ясної
І недоторканих бажань.

Із ланцюга, що цвів барвисто,
Кільце явилось одне,
Що в тужну мить, як промінь чистий,
Воно осяяло мене.

*Переклади з творів X століття,
написаних стародавньо-англійською мовою*

**Заклинання
безплідної землі**

Взявши насіння, поклади його
на тіло плуга і скажи:
– Ерке, Ерке, Ерке,
Матінко земна!
Хай тебе обавить вседержитель,
Повновласник, –
Той, кому служити,
Нивами розкішними сповна,
Просом, зіллям та зерном хорошим,
Житом, пшеницями,
І ячменем повностиглим ярим рівносхожим.
Хай подасть він, володár одвічний,
Та його угодники космічні
Господарствам захист від біди.
Поле й ниву від нужди й розору,
Владарю всевітній, збережи,
Схорони, всевладцю світу й віку,
Від злослів'я жінки й чоловіка, –
Найміцніша заповідь моя!

Заклинання бджолосім'ї і бджолиного рою

Взявши жменю землі, кинь її під праву стопу і промов:

– Будь під стопою, куди ось дісталась,
Де згуртувалась і вперше озвалась,
Не піддавайся слову-улову,
А довіряйся дарчому слову.

У час роїння пожбур у рій землю і промов:

– Жони державні, на землю присядьте,
Нащо у лісі блукати-гайсати,
Хутко вертайтеся в свої володіння,
Корм заприваблює вас на радіння!

Елегійний уривок із «Беовульфа»

У дні стародавньої великородності –
Останній пагін і ратник з племені,
Що геть загинуло,
Сховав дбайливо
У скарбосховищі
Багатства родичів:
Усіх дочасно їх
Зла смерть уразила,
І страж,
Єдиний, хто пережив усіх,
Дружину, воїнство
Ридма оплакував,
В душі вчуваючи
І власну доленьку,
Не довго в змозі був
Багатством тішитись.
Курган підвівся
Свіжонасипаний
Близь моря, в затишку,
Ген проміж скелями;
І там він виклав
Пластини золота,
Казну дружинину,
І всі надбанячка
Від дарувальника,
Над скарбом чинячи
Закляття справжній:
«О земле! Вирятуй
Дорогоцінності,
Бо люди втратять їх,
Оберігаючи!
Війна понищила
Моїх всіх родичів,

І їм не втрапити
Між пирувальників.
Не встануть воїни
З мечами й латами
І в блиску нікому
Жадані кубки
Здіймать, надраєні:
Герої згинули! –
І позолота на шлемах
В гордості
Пригасла,
Станула –
Поснули ратники,
Що гідно чистили
Залізо зіткнення
Між бойовищами,
І з ними разом –
Лаштунки воїнські,
Що захищали
Від жал гартованих –
В землі зотліють –
Кольчуга з витязем
Вже не розлучаться!
Не чуто арфи,
Не в'ється сокіл
В узвишші храмовім.
Нема і коней,
Що двір витоптують –
То все понищене
І все змарноване
В смертельній пагубі!...»
Ось так, в самотності,
Він вдень й опівночі
Живий, оплакував
Одноплемінників,
Допоки серцем не спливла
Журба погибелі.

Білющим-біле

Переді мною – знак мети:
Село, воно на карті – Ен,
Негайно треба віднайти,
Переламавши смерті крен.
Метіллю захід замело –
Пітьма – й ні зірки близ рамен!
Білющим-біле те село...
Все сніг та сніг, все сніг та сніг.
Щось горло перейма мені
В якійсь непевній маячні.
Годину і добу, і вік,
Пурзі на зло, собі на зло
Бреду, такий ось чоловік.
Білющим-біле пройняло...
Минув заставу ворожні,
І хтось шалено загукав,
Свинець в нозі моїй застряв –
Свинцем дісталосся й мені.
Пурга-ворожка поміж трав
Мене турнула на село.
Білющим-біле промело...
Мороз і вітер. Я застиг.
Під горло – сніг. Мете й мете.
Нема ні сил, ані доріг.

Кружляти, певно, я вже й звик,
Повзти – це діло непросте.
Не бачу неба і землі.
Гарчать гармати віддалі.
Білющим-білим пройняло
Оте незнайдене село.
Чи генерал мій осягне,
Що смерть не стратила мене,
Що знов і знов я воскресав,
Що я шукав, шукав, шукав
І ніби з марева зійшло
Білющим-біле те село...

З оригіналу 1945 року

У світлиці

У світлиці – ніч, мов день.
Зіронька зайшла сюди.
Матінка – відром дзелень.
Мовчки принесе води.

Квіти мої чепурні
Зважились в садку зів'ять.
Човен десь на міліні
Вихопився догнивать.

Зійде присмерк тіньовий,
Він мереживу рідня.
Завтра в долі у моїй
Розпочнеться метушня!

Зрошу квіти поливні.
Втішу доленьку сповна,
До зорі в самотині
Буду майструвать човна.

Про зайця

Заєць лугом біг до лісу,
Я ж – додому йшов крізь ліс.
Бідний заєць, страшно к бісу,
Біля мене – мов завис!

Аж укляк, геть нетямущий,
Та невдовзі, як не свій,
Зник мерщій в сосновій гущі
Під веселий оклик мій.

І ще довго, навіжений,
Вже за тим, як накивав,
Він про себе та про мене
Десь у хвої міркував.

Міркував, невтїшний зая,
Що вже й друзів на землі,
Крім старенького Мазая,
Не лишилось взагалі.

Добрий Пилип

Пам'ятаю, мов диво,
Лісовий хутірок,
Що дрімає щасливо
Між звіриних морок...

Не в гурті, не в родині,
Щоб утішити схлип,
У старенькій хатині
Парубкує Пилип.

Він шанує скотину,
Їсть звичайну їду,
Забрідає в долину,
Задуває в дуду.

Світ сховався між липи,
Зачаївся на мить...
– Чому змовкнув, Пилипе?
– Що дарма говорить?

Ластівка

Ластівка пурхає в світі.
Випало долі пташа.
Діти наскочили миттю –
Їх співчуття не лиша.

Взяв я осколок металу,
Та й поховав пташеня...
Ластівка поряд витала –
Тут навіть смерть не спиня.

Довго ще маялась в тузі,
Та й побивалась в журбі...
Ластівко! В збитку й напрузі
Раду чи знайдеш собі?

Букет

Я буду вдалеч гнать велосипед.
На чистім лузі вистежу красу.
Нарву квіток, і їх зберу в букет,
І дівчині коханій піднесу.
Я мовлю їй:
– Зійди на інший путь,
Нове кохання з іншим розпочни,
Та щоб за мене врешті не забудь,
Візьми ось ці звичайні квіточки! –
Вона їх візьме. Дивний збіг речей,
Там, де туман з журбою зазвичай,
Майне, вже й не підводячи очей,
Не посміхнувшись навіть...
Прощавай!..
Я буду вдалеч гнать велосипед,
На дальнім лузі вихоплю красу.
Я б так хотів,
Щоб не одцвів букет,
Найліпший, той, що милій піднесу...

Вечірня пригода

Коня надибав між кущів.
Здригнувся враз. Було вже пізно.
Чаївся острах, де б не стрів,
В раптовій злуці – бридко, звісно.
Навіщо кінь у нетрях тих
Мені зустрівся близ діброви?
І ми, в стосунках непростих,
Були не здатні до розмови.
Два неспоріднених лица,
Лиш до очей запали вічі.
Ми жаско так, не до кінця,
Перезирнулись раптом двічі.
І я – ну хто б мене злякав? –
Прибивсь до туги за ріднею...
Не варто стрітись дивакам
В місцях, позначених бриднею!

Михайло Вишняков

* * *

В останні копиці поблизу ріки
вляглись, охоловши, тайговії трави,
притихлі жінки вже скидають хустки,
чекають мій човен – під страх переправи.

Я різко змахну відвологлим веслом
і мовчки спливу, уподібнившись літу.
Змигне світлячок під осіннім числом,
неначе віконце від свіжого вітру.

І ти – це здається мені одному –
стоїш перед лампою, в платтячку – шерех,
і чуєш крізь осінь, крізь вітер й пітьму:
поздовжений човен врізається в берег.

Із «Листів Уллади»

Плела я сітку, й паруси
білила інеєм.
Я вишивала торбаси*
в узорах синяви.
Оленя дикого привчать
мені до звичаю.
Тебе любила пригощать
з лісів чорницею.
Тебе мов сонечко знайшла,
в туманах стрінучи.
В найкращу жінку перейшла
на білій Півночі.

**Горбаси – верхній святковий одяг евенків*

* * *

Й розповідь мені бабця,
старенька з кержацького роду,
як зварила убивчий, крутий самогон,
як споїла гостей,
а під двері – соснову колоду,
і хлюпнула на стіни веселий вогонь.
Зайнялось,
загуділо,
мов зранений звір загарчало
геть розпечене пеком, сухе смоляне.
І волали карателі –
дико і страшно кричали,
Бабця біла по вікнах, вона і рушниця – одне.
...О наш цвинтар сільський!
Тут ні бронзи нема, ні граніту,
тільки небо та квіти – минулі ознаки буття.
У мореній березі хресту по старій бовваніти.
Вона вірила в бога,
сувора бабулька моя.

Микола Малашич

* * *

На цім жадливім без розвою
Багатті-віці, день при дні,
Не покривай себе ганьбою,
Ганьбою підлості й брехні.

Не всяк спроможеться собою
Одвести ближнього біду.
Не покривай себе ганьбою,
Та ще в міжлюдді, на виду.

Зійдуть діяння до розплати,
Чому в житті б ти не сприяв.
Не від брехні ростуть таланти,
А в колі героїчних справ.

Тож не радій чужому горю
І ран чужих не термоси.
Як зійдеться востаннє зорі –
Любов до ближніх запроси.

* * *

Змарнівши в думках, день при дні,
В село, де рідні і коріння,
Звернуть примарилось мені,
Та чи знайду я там спасіння?

До кого?.. З чим туди прийду?..
Там – ні дровітні, ані хати.
Скрізь власний спокій віднайду,
Не варто з тугою зітхати.

Гріг

Коли норвезький музикант
Писав для світу пісню Сольвейг,
Він розумів – як єсть талант,
Потрібно сотворити й подвиг.

Твори невпинно. Потрудись.
Життя – прекрасне і завзяте.
Його старий цінує Ліст,
Підносить Вена, ніби свято.

А Вена знає – обертається
У вічність цю не всяк би зміг,
Якщо і є в безсмерті щастя,
То це безсмертя – Едвард Гріг!

Геннадій Касминін

* * *

Квітла хатка, цвів буркун,
Мальви шовком шелестіли...
Дзюркотів собі цвіркун,
Гарбуза сімейно їли.

Поміж хмар змело луну –
Як воли товклись незмала,
Гаманець для тютюну
Миля сріблом гаптувала.

День скінчився на віку.
Вік минув... Птахи ще піли...
Хатка квітла... Цвів буркун,
Мальви шовком шелестіли.

Не мине життя ніяк.
Те ж онуків поривання.
Свіже сіно при волах,
Гаманець та гаптування.

Розлюбити все ось так,
Розірвати всі тенета,
Як сьогодні на болтах
Ледь тримається планета.

Заіржавів світ і зник,
Буркунові вже й не раді.
Світла хатка та квітник,
Певно, стали на заваді.

Старе слово

Завеликий для лицарських лат,
Ти, сучасний акселерат.
Голова – не вмістити шлему.
Ти з насмішкою щулиш свій погляд чіпкий,
Інтелектом хвалькуєш, розумний такий,
Де вже лицарю вкластись в поему?

Що лишилось од лицаря?
Слів та меча,
Та сплюндрованих лат, що сповзають з плеча,
Нашукаєш хіба що в музеї.
Та в ці лати себе вже не зможеш вдягти
І занедбаний меч не зумієш звести,
Бо вже й сили немає тієї.

Тільки в серце твоє я повірять гаразд,
Що воно на лічильній машинці не раз
Обчисляло любов паладина,
Шлях у часі повз геть обгорілих мостів,
Незворушність наказу, незайманих слів,
Злитих в зойку війни воєдино.

За коханих! За рідну Вітчизну й любов
Грізно зводиться меч, ллються сльози і кров,
Проливаються знову і знову...
Ти над латами смійся, а серце готуй,
Для наказу, для вірності вперто лаштуй
Вже й старе, та не страчене слово.

Легенда

Шукали правду мужики –
Робітники з селянами.
Вдивлялись в далеч з-під руки,
Хоч там були й незваними.
По всій землі, із краю в край,
За правду бились воїни.
Зловіщим був пташиний грай,
Од сліз – в землі промоїни.
Йшов бездоріжжям чесний люд
В незайманій місцевості.
Боялись всі брехні і смут,
Приземлені, приземисті.
Ніхто не знав, що правда в нім,
Всяк міркував – за дальністю!
А правда йшла шляхом простим,
Реальніш від реальності.
Хотіла їсти. Та ще й пить.
Дітей здіймати злучено.
Не знала часом, як прожить,
Та в блазнях не канючила.
Вперед! Вперед! А поворот –
Урівень до загибелі.
Проте втішався весь народ
Всі вдячністю відібрані.
А правда вимагала: «Йди!
Шукай мене за дальністю».

І стали всі наші труди
Реальніш від реальності.
Ні злиднів, ні багатіїв,
Скрізь благоденства витрати.
В будинках – світло, труд назрів,
А правда – треба діяти!
А правда вимагає:
– Йди!
Знайди мене за дальністю,
І стануть всі наші труди
Реальніш від реальності!

Бажання

Цвіти, болотяна вода!
Даруй душі та оку захват!
Мені повік не набрида
Ловить з-під сонця схід і захід.

Щоб я від радості німів,
Немов до тиші добалакавсь,
А щоб жабиний хор гримів
І не замовк – навіки – якось.

Щоб, не минаючи розмай,
Рогіз підніжжям залишався
І щоб болотний птах бугай
До нас невпинно озивався.

Споріднення

Коли крокую битим шляхом,
Зустрічну схоплюю красу.
І сподіваюсь геть не з жахом —
Чи всім я радість принесу?

А хтось у колії возовій,
Де вичахає спалах бур,
Душі тремкої слід прозорий
Лишив назавжди між баюр.

І дуб шумить різьбленим листям,
В житті відторгнувши кінець...
Зеленим птахом дженджуристом
Верба звелась на острівцець.

Вітрець, ганяючи хмарини
Понад рибалкою старим,
Співа про світле й старовинне
І зрозуміле тільки їм.

* * *

В душі – надія, та дарма
Бажання в комусь повторитись.
Зоря ще вранішня дріма,
Та вже не зможе відродитись.

Нікому вже не повторить,
Чудес подібних не звершити,
Життя неспішно догорить,
Мов листя, іскрою прошите.

Та знов надією в душі
Воскреснуть і глаголи, й рими,
І раптом вигулькнуть вірші,
А з ними той, хто дихав ними.

Ігор Крохін

* * *

Обертів з три свердла –
Тільки береза терпляча,
Бризками геть зійшла –
Знайте, й береза плаче.

Доля її сумна,
Думка про втечу в'яне.
З двох ніг – лише одна,
Але ж і та – дерев'яна.

* * *

Тиші не зворухне
Вітер, і птах не скрикне.
Лиш, як ріка сплесне,
Вечір хвірткою скрипне.

Лиш ото, біля скирт,
Стріну когось, а може –
Каменем – в білий світ,
Плесо ріки потривожу.

Лиш, у кільце принад,
Зійдуться вечорниці,
І голубиний лад
Хата зведе на східці.

Тиша, мов синій став.
Верби гайнули світом.
Місяць пішов уплав
За відлітаючим літом.

Краю мій

Краю мій билинний,
Діл, тумани ниці,
В світанковім небі поклик журавлів.
За моря й країни відлітають птиці,
Геть од гнізд подалі, ніби хто звелів.

Розгорнулись клином,
Крилами ясними
Синяву над лісом темним підвели.
Протрубили хором, і луна із ними
Котиться тривожно та й з-попід імлі.

Чом же ти не вийдеш,
Не змахнеш рукою,
Пролітають, рідні, в просторі полів!
Кружеляють лугом, полем та рікою,
Ніби хтось тримає в небі журавлів.

* * *

Спливає вечір синім димом
До притемнілої води,
В прозорих сутінках
За тином
Гармошка пробує лади.
Тини
Та верби.
Та городи.
Садиба житнім вітерцем
Війнула дивно,
Від погоди
Щось відбираючи на це.
Таке співзвуччя поля й неба
Димком нагадує щодень:
Від хліба зводиться потреба
Шукати щастя
Між людей.

Меридіан серця

Ніщо не вічне, – розум сповіщає,
Мину і я, це, певно, не обман.
Крізь серце, хтось цього не помічає,
Проходить, люди, свій меридіан.

Мій зір – у серці, мати з цим родила,
І в світ, продовжить справи, завела.
І доля перед людом не гнобила,
А те, що для життя, мені дала.

Мені під цим так легко небозводом.
Снагою серця відкидаю зло.
В коханні, у дарункові природи,
Мені й насправді, люди, повезло.

Життя – театр, та не гримуєсь дуже,
Спростовую бездушність і обман.
А те, що ти, кохана, не байдужа,
З-під серця сповіща меридіан.

В саду багрянім вже нема багрянцю,
Охоплений вітрами палісад.
Плоди на горобині ще висять,
Старезний став підсвічує ще глянцем.

А в іншому – застояна пора,
На тиждень завернуло од Миколи.
З-поза дороги чутно дзвін відра,
І дітвора загралась біля школи.

Думок спокійний хід у світлі дня,
Якому не зреться, не повториться.
І все довкруг – близька моя рідня:
І став, і сад, й оця маленька птиця,
Що залюбки щебече край вікна,
Справіку все нагадує вона.

Я збережу всі помисли твої,
Моя печаль – в піснях цієї птиці,
Додам до неї зернятка пшениці –
Хай доленька світлішає її.

Затим тобі відправлю я листа
І осягну потроху між ділами,
Що добре світло сіється між нами,
І спомин досягне твого лица
І ніжних рук,
Всьому я буду рад...
Ніщо для нас не в змозі повториться,
І лиш колись опівночі насниться
Охоплений вітрами палісад.

* * *

Боже, це ж радість тримає,
Щастя дарунок палкий!
Тихо мене окликає
Погляд привабливий твій.

Пасма волосся з-під шалі,
Брови, мов птахи, легкі,
Радість мою завершали
Віч твоїх зблиски жаркі.

Радий тебе зустрічати,
Милуюсь, мов на зорю.
Ластівкою величаю,
Тільки-но заговорю...

Господи, що ж воно буде
В долях – твоїй і моїй?
Хтось мене, певно, й осудить,
Хтось – і сей вибір твій.
Буде комусь і шкода,
Захоче оберегти...
Наче в ясну погоду,
В серці засяєш ти!..

Григорій Кукарека

* * *

Воїни виходили на поле –
Тужать із тих пір на них кургани.
Орачі виходили на поле –
До сих пір між трав колосся сходить.
І жінки проходили тим полем,
Як на битву рідних проводжали.
І цвітуть між стежок незабудки,
І безсмертника гойдає вітер.
Чумаки вздовж поля проїздили –
Вирили криницю добрим людям.
Ми йдемо ізнову тим же полем.
А який же слід на нім залишим?

Заповіт

Гартовані заходом лати
Надраєні валом приливу.
І парус прозорий – мов лата
На синім жупані заливу.
Довкіл бенкетують слов'яни,
Їх битву вінча перемога.
І з рокотом гуслів Бояна
Зливається п'яна знемога.
Ківш браги від князя по колу,
Мов лебідь, пливе по руках.
І бранцева лайка з-під столу,
З-під вітру довкілля штрика.
На ратників дивлячись з ляком,
На лати черлених щитів,
Той ворог зіткнувся зі знаком,
Та зважить йому не схотів.
Завжди довірять заповіту
У час випробовувань, бід
Людина назустріч людині
Ішла як колись, так і нині,
І цим рятувала свій вид.
Вставали і недругів гнали,
Скидали їх в моря безодню,
А потім – бенкетували...
Живуть вони цим і сьогодні!

Ранок

Жінка сподівалась на дитину,
І вночі було їй не до сну.
За вікном краплина за краплину –
Ранок заохочував весну.

Лускалися бруньки малинові,
І луна свої звела права.
День спинався в радісній обнові,
І людина визріла нова.

І зоря здіймалася над світом,
Щось гусей займає, звеселя,
Близ віконця вихопились квіти
Подивитись радо на маля.

І хмарі пливли по оболоні
В повному оточенні яси,
І плескало листя у долоні
Святові Кохання і Краси!

ЗМІСТ

Вступне слово автора5

Ростимий світ

Сонечко скотилось до луки... ..	8
Відлуння опізнілої води	9
Яблуня	10
Віншувальна	12
Хто?.. ..	13
І спільні радощі забули... ..	14
Мовчання солов'я	15
Березневий ескіз	17
Тремкі весняні терези	18
У громовицю	19
Навперейми дощу	20
Квітнева роса	21
Обіруч	22
Провесна	23
Тендітний вихлюп джерела	24
Ростимий світ	27
Рясні зажевріють плоди... ..	28
Січень-май	29
Знову зима	30
Гніздо лелече	31
Народження світу	35
І не лише окрайці	36
Підберезневий настрій	37
Горлице-орлице!.. ..	38

Братання з воронцем	40
Квасниця	41
Я подумки подякував джмелеві	42
У плині життя	44
«Я народивсь в останній день зими...»	45
Сонце протоки річні розвидня	46
При сніговім буслові	47
Природі	48
У барбарисовім куші	49
Березнева завірюха	50
Невідлітний лелека	51
Напередодні змін	52

Волошковою водою напою

Віднеси зорю... Відведи!..	54
Ластівкою між вітрами	55
Волошковою водою напою. <i>Розмова для закоханих</i> ...	56
Світ у твоїй долоньці	58
Середина літа	59
Журавлине	60
Для тебе	61
Довіра	63
Неприкрите вікно. <i>Лірична поема</i>	64
Каштани одцвіли...	70

В гостях у скіфа

Плач Орни (<i>Скіфський переказ</i>)	72
Подорож у часі	73
В гостях у скіфа	74
Третій	75
Подорожній вогник	76

Світ визрівав

І погляд лагідний природи	78
Слава	79
Світ визрівав	81
Лист до надії	83
Допоки ми є... ..	85
Розмова з байраком	87
Якщо не я	89
Гостини у матері	91
Нечерствіння	92
На чатах	93
Рідня	95
Напередодні відкриття	98
Тієї весни	99
Хто ви мені	100
Сонет надії	101
Про вічне	102
Навпрошки (<i>Диптих</i>)	103
Він і я	105
Під пологом тиші	106

Первородне слово

Знайди... ..	108
Відвойовують путь	109
Втілення слова	110
Тетраптих на три голоси	112
Непізнане слово	115
Все, чим світ стає... ..	118
Камінь, якому згорить не збулось	119
Так, життя!.. ..	121

На роздоріжжі	122
Первородне слово	123
Та й позадкувати до печер... ..	124
З мелодії дощу	126

Студентський меридіан

За Полярною зорею (<i>Поема</i>)	128
Сніг після дощу	152

Ясний і дивний світ

Монолог вороття	154
Спадщина	155
Ні!	157
На переході	159
І чергу змін спрямовує постійність	162
І наше олюдження зріло з-під жару багать... ..	164
Чий ти співвітчизник?.. ..	166
Нічії	167
Довічний маторженик	168
Непоет	169
Злагідні в русі і місяць, і тінь з горобин	171
У цій весільній заметілі	173
Сіверко	175
Цвіте голосоквіття звідусіль... ..	176
Ясний і дивний світ	178
Кружляє листя	179
Лиш тобі	181
Щастю порадіти	182
«Сяйво місяцеве...»	183
Не спокушуй	184

Монолог журавля	185
Безсоння	186
Веснянки	188
Сміла вишенька	190

І ми зазнали перевлаштувань

Шлях у майстри	192
Весела хата	194
Мить рівноваги	196
Обличчям до кульмана	197
Майстерність	199
І ми зазнали перевлаштувань... ..	201
Ластівка	203
Діалог з роботом	204
Замріялась жінка	206
Шанувальна до 85-річчя Білопільського професійного ліцею залізничного транспорту (ЖУ-2)	208
Кладка	210

Мої довічні семінари

Передмова до розділу	212
Переклади з творів:	
<u>О.С.Пушкіна</u> «Поету»	214
<u>В.Туманського</u> :	
«На смерть Різнич»	215
Пісня	216
«Мій любий братику, прости!»	217
Грецька ода	218
Моя любов	219
Кільце	221

Переклади з творів X століття, написаних стародавньо-англійською мовою:

Заклинання безплідної землі	222
Заклинання бджолосім'ї і бджолиного рою	223
Елегійний уривок із «Беовульфа»	224
<u>М.М.Сидоренка</u> «Білющим-біле»	226

Миколи Рубцова:

У світлиці	228
Про зайця	229
Добрий Пилип	230
Ластівка	231
Букет	232
Вечірня пригода	233

Михайла Вишнякова:

«В останні копиці поблизу ріки...»	234
Із «Листів Уллади»	235
«Й розповість мені бабця...»	236

Миколи Малашича:

«На цім жадливім без розвою...»	237
«Змарнівши в думках...»	238
Гріг	239

Геннадія Касминіна:

«Квітла хатка, цвів буркун...»	240
Старе слово	241
Легенда	242

Петра Попова:

Бажання	244
Споріднення	245
«В душі – надія...»	246

Ігоря Крохіна:

«Обертів з три свердла...»	247
«Тиші не зворухне...»	248
Краю мій	249
«Спливає вечір синім димом...»	250
<u>Валентина Васічка:</u>	
Меридіан серця	251
«В саду багрянім вже нема багрянцю...»	252
«Боже, це ж радість...»	253
<u>Григорія Кукареки:</u>	
«Воїни виходили на поле...»	254
Заповіт	255
Ранок	256

Літературно-художнє видання

НАЗАРЕНКО Юрій Йосипович

Ластівкою між вітрами

Поезії

За загальною редакцією автора

*Коректор В. П. Петрухно
Комп'ютерна верстка Є. В. Вовчанецького
Художнє оформлення М. В. Жулінського
Дизайн К. М. Кунцевої*

Підп. до друку 01.12.2020. Формат 84х108/32.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 13,86.
Ум. фарб.-відб. 15,28. Обл.-вид. арк. 8,73.
Тираж 100 пр. Вид. № 20.

Видавець і виготовлювач:
ВВП «Мрія». 40000, Суми, Кузнечна, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 6803 від 12.06.2019.